

Все дороги, ведущие в Куфу, были перекрыты. Вокруг города были поставлены военные посты. Йезид послал огромное войско в Мекку и приказал арестовать, в противном случае, убить Имама. Поэтому, Имам скороспешно завершил обряды паломничества и покинул Мекку, тем самым, ловушка Йезида не удалась. Таким образом, Имам, как и планировал направился в Куфу. В пути, покидая свои караваны, к нему примыкали люди. После долгого пути их караван остановился в пункте Салабийе. В этом пункте Имам повстречался с человеком, прибывшим из Куфы, который рассказал Иمامу о мученической гибели Муслима. Имам ясно предвидел, что их могло ожидать, поэтому всех созвал к себе. Он всем предложил вернуться, дабы за это их никто не осудит. Уже было ясно, куда караван держит путь, поэтому большинство примкнувших к Иمامу оставляли караван в Мекке, а также на протяжении всего пути. Имам Хусейн(ДБМ) остался лишь со своими верными товарищами. Наконец они прибыли в местечко под названием Караф. На горизонте уже виднелся первый отряд куфийцев. Отрядом командовал известный военачальник Хурр Рияхи. Вражеский отряд в скором времени подоспел к ним. Имам обратился к отряду Хурра, призывая их к справедливости. Он призывал их не приклоняться перед жестоким и беспринципным Йезидом. Аллах повелевает в Священном Коране: "Не полагайтесь на нечестивцев, не то поразит вас огонь адский" (Сура Худ аят 113).

Хурр же, в свою очередь, призвал Имама подчиниться, покориться власти Йезида. Имам отверг это предложение и продолжил свой путь, как бы он ни был труден и мучителен, он благословен Аллахом. "Тому, кто переселился во имя Аллаха после того, как подвергся притеснениям, ниспошлем Мы вознаграждение в мире этом, а в жизни будущей - больше" (Сура Пчелы, аят 113).

Достигнув карбалинской равнины, Хурр получил новый приказ Ибн Зияда, чтобы тот взял войско Имама в окружение, оставив его в безводной пустыне. Затем Ибн Зияд послал в Куфу войско из 30 тысяч человек. Вражеский отряд перекрыл все дороги, ведущие к реке Фурат (Ефрат), так, чтобы караван Имама остался без воды. Это был бесчеловечный и безнравственный поступок. Такое варварство могло бы подойти к лицу лишь воинов Ибн Зияда и Йезида, потому что они не помнили или даже не хотели вспоминать повеленное Аллахом указание: "Воздаяние людям таким - проклятие Божие, ангелов и всех людей праведных". (Сура Али-Имран, аят 87).

Девятого числа месяца Махаррам куфийское войско готовилось к сражению. Имам попросил их лишь один день помедлить. Ночь он провел, совершая намаз, и молясь вместе с друзьями и близкими. Утром дня Ашуры (т.е 10 го числа), после совершения намаза, Имам, облачившись в накидку Пророка, направился во вражеский тыл и выступил перед ними с последней проповедью.

Теперь он видел истинное лицо куфийцев. Это был преступный, жаждущий богатства, за что мог даже предать Отчизну, народ. Он призвал их не поддаваться обещаниям деспотичного властелина, призывал их к справедливости. Он призывал их совершать праведные, справедливые деяния, соблюдать законы Аллаха, не выходить за рамки дозволенного, ибо в аяте Священного Корана ска-

зано. "Кто преступит установления Его, совершит тот нечестие во вред себе" (Сура Ат-Талак, аят 1).

Куфийцы не придали никакого значения словам Имама и дали знак, что приступают к сражению. Уже дело было прошлым, и Имам приказал своему небольшому войску из 72 человек приготовиться. Войско состояло из всадников и пеших.

Здесь были и 70-ти летние старики и 14-ти летние дети. После последней проповеди Имама, Хурр осознав что находится на неверном пути, почтил Имама, покаявшись в своих деяниях. Получив благословие Имама, он вступил в бой первым и пал мученической смертью. Первым, вступившим в бой из племени Бани-Хашим (из рода Пророка) был старший сын Имама Хусейна, Али Акбар. Он вышел на поле сражения на своем скакуне.

Обессилев от полученных ран, потери крови и жажды, он был поражен сзади. Его конь помчался во вражеский тыл. Там разрезали тела Али Акбара на кусочки. Оставшимся в живых, был брат и знаменосец Имам Хусейна его светлость Аббас. Видя, как дети мучаются от жажды, он попросил Имама позволить ему отправиться за водой. Неожиданно враг из засады настиг его, отрубив ему правую руку. Когда Аббас взял флягу в левую руку, затем убили его. Узнав о том, то все друзья и помощники Имама пали мученической смертью в бою, Иمامу ничего не оставалось делать, как прощаться с семьей. Но враг не пощадил и ребенка, младшего сына Имама Хусейна (ДБМ), жестоко вонзив стрелу в его горло.

Наконец войско атаковало Имама. Со всех сторон на Имама посыпались стрелы. Получив многочисленные ранения, Имам сошел с коня и продолжил сражаться пешим. Наконец некто по имени Шимр подошел к Иمامу и обезглавил его. Это событие произошло в 61-ом году. 11-го числа месяца Махаррам Куфийское войско, облачив павших в бою в саван, похоронило их.

Лишь 72 тела было оставлено под солнцем. Затем войско вернулось в Куфу.

Ибн Зияд отправил голову Имама Йезиду. Этим преступлением Йезида не пришел конец в истории.

Вообще, в период 3-х летнего правления Йезида произошло три трагедии.

1. Убийство Имама Хусейна (ДБМ);
2. Трагедия в Медине, с целью подавления восстания, вспыхнувшего против Йезида, в Медине разыгралась трагедия;
3. Нападение на Мекку. Это событие произошло в период восстания Абдуллах ибн Зубейра. Именно тогда Масджид аль-Харам (Запретная мечеть) была разрушена, Кааба сожжена.

Исследуя значения восстания имама Хусейна (ДБМ), мы видим, что эта революция свершилась на самом деле во имя Аллаха. Часто, в беседах со своими сторонниками, Имам не подстрекал их на мятеж. Предложив им вернуться, тем самым он хотел удостовериться, что они вступают с ним в бой разумно, добровольно. Например, когда известный в истории мусульманский военачальник Тарик оккупировал Испанию, он приказал сжечь всю пищу, оставив лишь на один день. После этого, он отдал приказ сжечь корабль, на котором они прибыли. Затем он собрал всех своих воинов и объяснил, как обстоят дела. Он сказал им что позади них безграничный океан, а впереди них стоит вражеское войско, а пищи хватит лишь для того,

чтобы продержаться один день. Единственным спасением было лишь уничтожение врага. Этим он вынудил свое войско сражаться. Но Имам Хусейн (ДБМ) не мог поступить подобным образом, потому что такая смерть не достойна шахида.

Мы твердо должны осознать что восстание Имама носило всесторонне обдуманый характер. Превосходство шахидов Кербелы заключалось именно в этом. В целом, восстание Имама Хусейна (ДБМ) - можно анализировать с точки зрения ниже указанных аспектов.

Во - первых, Имам -защитник, от него силой требуют покориться, он отказывается принять это и встает на защиту.

Во - вторых, он- спаситель. Его призывают на помощь, и он соглашается. Здесь необходимо отметить т.к. существуют ложные доводы, что якобы приглашение Имама куфийским населением стало причиной вспыхнувшего восстания Имама. Он, отвергнув принять покорность, начал свое восстание. Принятие предложения куфийцев и его путь в Куфу было лишь неотъемлемой частью этого движения.

В-третьих, Имам был борцом. Он восстал против тирана и деспота.

Основная его цель была направлена на то, чтобы положить конец правлению над народом деспотичной амавийской династии. Никто, ни один человек не смог бы спокойно смотреть на свершающиеся трагедии и преступления, что уж говорить о потомке Пророка. Имам Хусейн (ДБМ) доказал, что амавийцы, в целом, в лице Йезида, не достойны править исламской уммой. Таким образом, все действия Имама были направлены лишь на то, чтобы "уберечь людей от плохих поступков", дабы они творили "благие деяния". Имам повелевает, "первое и самое большое зло - это сам Йезид. Властитель первым должен соблюдать веления Аллаха".

Всемогущий Аллах повелевает в Священном Коране; "Те которые не судят согласно тому, что ниспослал Господь, они-то и есть неверные" (Сура Аль-Маида, аят44).

Во имя этой идеи он отказался от всего, отдал свою жизнь, став шахидом, тем самым, возвысил и увековечил ее. Часть этой вечности связана с нашей современной жизнью.

Уже почти 1400 лет в день Ашуры, в месяце Махаррам слышится зов, обращенный к свободолюбивым мусульманам и немусульманам, встать на борьбу с тиранией. Слова лидера освободительного движения в Индии Махатма Ганди явились знаменательным событием в истории человечества. Он сказал: Мусульманин Имам Хусейн является для нас примером в нашем освободительном движении. Сегодня Азербайджан столкнулась с большими трудностями, 20% ее территории оккупировано. Невольно вспоминаются слова Имама Зейналабидина, сына Имама Хусейна (мир им обоим!), что "Каждый день Ашура, вся Земля Кербела". Потому что жестокость и насилие, несправедливость и преступления господствуют всегда. И мы должны везде и всегда бороться с этим, ибо долгом каждого верующего человека является участие своим действием, поступком, словом. Душой в борьбе за справедливость и истину. Как шахида, отдавшие самое дорогое, что есть в этом мире, свои жизни во имя этого дела.

И. МУТАНЛЫ

МУСУЛЬМАНСКАЯ
РЭЛІГІЙНАЯ
АБШЧЫНА
«Ахл аль-Бейт»



Ахл аль-Бейт
г. Минск

Исламский теологический
Центр Мусульман- Шиитов
Председателю
Господину Джафарову Фамилу

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Дорогие единовѣрцы, от имени Мусульманской Религиозной общины «Ахл аль-Бейт» искренне поздравляем с выходом первого номера Вашей газеты. Издание газеты мы рассматриваем как важное событие в жизни мусульман России.

Если есть газета - есть духовная жизнь.

Если есть газета - значит, Вы обрели речь, Ваш голос стал слышим.

С нетерпением ждем следующих номеров.

Воистину: «Аллах возвышает тех из вас, кто уверовал и тех, кому даны знания на высоки степени» (58:12)

Мир вам и милость Всевышнего и Его нескончаемые блага!

С глубочайшим уважением
и добрыми молитвами:
Председатель совета общины



М. Мирзахан.

МУСУЛЬМАНСКАЯ
РЕЛИГИОЗНАЯ
ОБЩИНА
«Ахл аль-Бейт»

мыз көкләриндән, динимиздән тәчрид олунмасын. Пејғәмбәримизи (с), Имамларымызы таныыб севсинләр, мәнфи тә'сирләрә алданмасынлар, һагга тапынсынлар.

Әлбәттә, баша дүшүрүк ки, дүнјанын ән баһалыг олан шәһәрләриндән сајылан Москвада редаксия сахламаг, гәзет вә ја журнал чап едиб јајмаг асан мәсәлә дејил, буна хејли вәсаит лазымдыр. Мән истәрдим ки, азәрбајҗанлы гардаш-бачыларымызы гәзетинизин ("гәзетимизин" десәм, даһа доғру олар) һәр нөмрәсини алмаға вә јајмаға чағырым. Һәмјерлиләрим бу чағырышыма гошулсалар, редаксия әмәкдашларынын иши хејли јүнкүлләшәр, гәзет дә узунөмүрлү олар.

Сизә бир даһа уғурлар арзулајыр, мәһәрәм ајында мүсәлман сојдашларыма сәбр, тәскинлик диләјирәм. Аллаһ иманымызы камил еләсин!

Чаваншир СӘМӘДОВ:

- Салам, салам! Нә јахшы, нә көзәл! Ахыр ки, бизим дә бир лајигли гәзетимиз олачаг. Билирсиз, Москвада, Русијада азәрбајҗанлы чоҳдур. Доғрусу, группара бөлүнүләр. Сијаси, јерличилик, бизнес вә с. мараглара көрә топарланыблар. Амма динимиз, әгидәмиз әсасында бирләшсәк, бу ән мөһкәм вә сағлам ичма олар. Бу күн дүнјада баш верән просесләр дә һәмин нәтичәни чыхармаға әсас верир. Бөлүк-бөлүк олмаг исә бизләри истәмәјәнләрә сәрфәлидир. Мән өзүм намаз әһлијәм. Мәсчид вә ја намазханаларда әгидә јолдашларымла көрүшндә о гәдәр мүсбәт енержи алырам ки, нөвбәти көрүшә гәдәр мәнә бәс едир. Намаздан сонра дини сәһбәтләрин ширинлијиндән исә дојмаг олмур. Үмид едирәм ки, о чүр мараглы сәһбәтләр, инандырычы фактларла долу хутбәләр гәзетдә дә јер тапачаг. Белә олса, јени мөтбу органы кениш аудиторija газаначаг, ајры-ајры ичма вә чәмијјәтләр арасында, бир нөв, координатор ролуну ојнајачаг. Аллаһ ишинизи аванд еләсин!

Әли МӘММӘДОВ:

- Салам, ишиниз ирәли! Москваја бир нечә ај олар ки, кәлмишәм. Чохлары кими газанч, рајонда јајајан аиләни доландырмаг мөгсәди илә. Елә илк күнләрдән проблемләрлә гаршылашдым: гејдијат, мәнзил, мадди сыхынты. Бунлардан да чоҳ һалал-һарам, тәмизлик, ибадәтләри ичра етмәк проблемләри иди. Шүкүрләр олсун ки, әгидәдашларымы тез тапдым вә Аллаһын көмәји илә сыхынтыларым да јаваш-јаваш јох олду. Демәли, мән өз тимсалымда ибадәти олмајан сојдашларыма дејә биләрәм ки, кечикмәдән төвбә едиб иманларыны камил еләсинләр, һагг јола кәлсинләр. Имана вә хејир ишләрә дәвәт, дини маарифчилик, пис әмәлләрдән чәкиндремәк кими мөвзулар, шүбһәсиз ки, Ислам Илаһијјат Мәркәзинин јени гәзетинин приоритет фәалијјәтләриндән олачаг. Нијә мән, өз аләмимдә, бу иши чоҳ вачиб һесаб едирәм? Чүнки мадди чәтинлик дә, Гарабаг проблеми дә, ајры-ајры мөгамларда инсан сәһһәтинин позулмасы да дүзәләр, Иншааллаһ! Амма мәнәви позғунлуг, диндән узаг дүшмәк кими фәсадлар Аллаһ-таланын тәгдириндән узаг олдуғундан мүәличәси чоҳ чәтиндир вә узун илләр тәләб едир. Ола билсин ки, бир инсан өмрү бәс етмәсин. Она көрә дә, гәзетимиз васитәсилә халгымызын Русијада јајајан нүмајәндәләринә мүрачидәт едиб онлары мүгәддәс мәһәррәм ајынын "әгидәдә дөнүш" ајына чевирмәјә дәвәт едирәм. Бу ишдә гәзет онларга гој әлтуган олсун. Амин!

РЕДАКСИЈАЈА ЗӘНК

Адәтән, журнал вә ја гәзетин илк нөмрәсиндән сонра тәбрикләр, рә'јләр, мүхтәлиф мулаһизәләр доғур. Көрүнүр бу, Вәтәндә - мөтбу органларынын бол олдуғу јердә баш верир. Амма дини вә милли дәјәрләримизи, ирсимизи, әгидәмизи мүтәмади олараг ишыгландыран мөтбуата гүрбәттә о гәдәр еһтијач вар ки, охучулар ишыг үзү көрәчәк гәзет вә журналын тәкчә адындан фәрәһләнирләр.

Илк нөмрәси «Итрәт» Ады илә чыхмыш «Иман» гәзетинин нөшрә башлајачагы да сојдашларымыз арасында сүр'әтлә јајылды вә редаксияја телефон зәнкләри дахил олмаға башлады. Онлардан бир нечәси илә сиз идә таныш етмәк гәрарына кәлдик.

Фариз ҺҮСЕЈНОВ

- Москвада Ислам Илаһијјат Мәркәзинин ачылышы хәбәриндән чоҳ севиндим. Мәни фәрәһләндирән бир дә одур ки, мәркәзә мө'мин гардашымыз, әхлаг вә иманына бәләд олдуғумуз бир шәхс рәһбәрлик едир. Артыг, шүбһә јохдур ки, мүхтәлиф рајонларымыздан, шәһәрләрдән Москваја

рузи далынча кәлмиш сојдашларымызын мәнәвијјат очағы давамлы олараг фәалијјәт көстәрәчәк. Белә дүшүнмәјә әсас верән амилләрдән бири дә одур ки, мәркәзин јени гәзети фәалијјәтә башлајыб вә ешитдијимә көрә, Аллаһын көмәји илә јени журнал да ишыг үзү көрәчәк.

Ислам Илаһијјат мәркәзинин мөһсулдар ишини тә'мин етмәк үчүн биз мүсәлманларын јахындан фәаллығы вачибдир. Ибадәт вә мәрәсимләрдә мүтәмади иштирак етмәли, мәркәзин мөтбу органларыны јајмагда өрнәк олмалыыг. Бүтүн бу садаладығым ишләр Имам Һүсејн (ә) рәшадәти илә мүгајисә олунмаса да, о Һәзрәтин анылдығы күнләрдә бизә бөјүк әчр газандыра биләр. Аллаһ-таала мүгәддәс мәһәррәмлик ајында бизә сәбр әта етсин, дуаларымыз мүстәчаб олсун, саф нијјәтимиз нәзәрдән гачмасын. Амин!

Әвәз КӘРИМОВ:

- Редаксия әмәкдашларыны саламлајырам, онларга ишләриндә уғурлар арзулајырам. Нечә дејәрләр, әлиниз-голунуз вар олсун! Чох истәрдим ки, мәнәвијјатдан бол-бол јазасыныз, охујаг, аиләмиз-ушаглары-

Фатимә АБЫШОВА

Мәһәңрәмдир, ханым Зејнәб өзасы Бизи сәсләр Һүсејнин Кәрбәласы!

Шәһидләр сәрвәри Имам Һүсејн әлејһиссәләмын әзәдарлыг күнләринин башланмасы мүнәсибәти илә Имам Заман (ә) һәзрәтләринә, мүсәлман бачы-гардаш, еләчә дә, Имам Һүсејн (ә) мәктәбинин бүтүн ардычылларына баш сағлығы веририк.

Ашура гијамы Ислам тарихинин бөјүк һадисәләриндән биридири. Ашура – Чәннәт кәнчләринин ағасы Һәзрәти Һүсејн әлејһиссәләмын шәһадәт вә мүсибәт күнүдүр. Бүтүн мүсәлманларын матәм вә јас күнүдүр. Һәр ил Ашура күнүнү, үмумијјәтлә, мәһәңрәм ајыны бүтүн азадлыгсәвәр мүсәлманлар тәзијә тутмагла, гара кејиб мәчлисләрдә Имам шәһиди нәһәләр, мәрсияләәр, розәләәр охумагла ону јадә салыр. Хагирасини әбәди олараг әзиз тутурлар. Беләчә, бу ган тарихдә өз рәнкинә итирмәмишдир. Нечә ки, бујурур: «Һәр јер Кәрбәлә, һәр күн Ашура». Имам Рза (әлејһиссәләм) бујурур: «Һәр кәс Ашуранын мүсибәт күнүнә ағласә вә гәмли олсә, Аллах, Гијамәт күнүнү онун үчүн шадлыг күнү гәрар верәр». Вә даһа сонра бујурур: «Һәр кәс Һүсејн әлејһиссәләма ағласә, јахуд башгасыны ағлатсә вә јахуд башгалары илә бирликдә Һүсејнин (ә) јасыны сахласә, Беһишт она вачиб олар вә Аллах-таала ону Гијамәт күнүндә бизимлә бирликдә мәһшүр едәчәк». Пејғәмбәр (с) бујурур: «Гијамәт күнү нәвәм Имам Һүсејнә (ә) ағлајан көзләрдән башга бүтүн көзләәр ағлајачаг, Һүсејнә (ә) ағлајан көзләәр исә күләчәк вә Чәннәтлә мүкафатланацаглаяр».

Бәли, бу мүсибәт күнүндә Имам Һүсејн (ә) 72 әзиз сәһабәси илә бәрәбәр ганыны фәдә етмишдир. Бу ганларын арасында Пејғәмбәрин сәһабәләриндән чох јашлы гочаларын, јенијәтмәләрин вә 6 ајлыг көрпәләрин дә ганы вар иди.

Имам Һүсејн (ә) һичри 61-чи илинин мәһәңрәм ајынын 10-да бүтүн әзиз достларыны вә һәтта 6 ајлыг көрпәсини белә Гур'ан јолунда шәһид верди. Мүгәддәс ганы Језид вә Мүавијә тәрәфдарлары тәрәфиндән мүбарәк сусуз доагларындан төкүлдү.

Һәзрәт Һүсејн (ә) бабасы Пејғәмбәрин (ә) свиндән шәһадәт јатағына гәдәр 57 ил әрзиндә һеч бир заман гәлбинин бөјүк Аллах илә әлагәсини кәсмәди, сон чүмләси «Бисмиллаһи вә фи сәбиллллаһи вә әлә милләти рәсулиллаһ (с)» илә көзләрини јумду. Вә дүнја мүсәлманлары үчүн шәһадәт јолу ачды.

Рәсули Әкрәм (с) јашадыгы мүддәт әрзиндә дәфәләрлә Ашура күнүнү, нәвәси Һүсејнин (ә) мүсибәтини хатырлајарды. Бир күн Чәбраил (ә) Кәрбәлә торпағындан бир овуч кәтириб пејғәмбәрә вермишдир. О да һәммин торпағы ханымы Үммү Сәләмәјә вериб: «Бу торпағы сахла, нә заман гана бојандығыны көрсән, бил ки, нәвәм Һүсејни (ә) о күн Кәрбәләдә шәһид етмишләәр» – бујурду.

Кәрбәлә һадисәсинин үзәриндән 14 әср кечмәсинә бахмајараг, мә'минләрин гәлбиндә јеничә баш вермиш бир һадисә кими тә'сир бурахмагдәдыр. Бунун сәбәбини Һәзрәт Һүсејнин (ә) гијамынын дашыдыгы хусусијјәтдә, әсләр бәјунча көһнәләмәјән бир Илаһи нәзәр вә гәт'и һөччәт олмағында ахтармаг лазымдыр. Әкәр Пејғәмбәрин көзүнүн нуру, Фатимәнин (ә) гәлбинин мејвәси Һәзрәт Һүсејнин (ә) гијамы олмасәјды, Рәсулуллаһын (с) кечә-күндүз чалышараг јетиширдиди төвһид ағачы Ислам ады илә

һөкманлыг едән бир фасидин – Језид ибни Мүавијәнин әли илә көкдән чыхарды. Бәли, Исламын вә мүсәлманларын әбәди хәјрини дүшүнән Имам Һүсејн (ә) беј'әтдән бојун гачырмагла гијамыны башламыш, иззәтлә өлдүрүләмәји, зилләтлә јашамагдан үстүн билмишдир. Имам Һүсејн (ә) бујурур: «Мән чәддимин үммәтини ислаһ етмәк, мә'руфа (јахшылыга) әмр, мүнкәрдән (писликдән) исә нәһј етмәк, чәддим рәсулуллаһ (с) вә атам Әлинин (ә) јолуну дири сахламаг наминә гијам етдим...» Вә «Бојунбағы гадынларә јарашдыгы кими, өлүм инсанларә јарашыр» – дејәрди. Даһа сонра дәфәләрлә бујурурды: «Әкәр чәддим Мүһәммәдин (с) дини мәним ганым јерә төкүләмәдән давам етмәјәчәксә, мән шәһид олмага һазырам».

Һәғигәтән, Исламын мејдана кәлмәси Һәзрәт Мүһәммәд (с) илә, галыб давам етмәси исә Имам Һүсејн (ә) иләдир.



«Мә'нәви Сағлығы Дә'вәт» ичтимаи Бирлији

Имам Рза (ә) бујурур: «Еј ашигләр, әкәр бир фачиә үчүн ағлаамалы олсаныз, Әлинин (ә) оғлу Һүсејн (ә) үчүн дә ағлајын, чүнки әмәвиләрин әли илә о Һәзрәтин башыны гочун башыны кәсән кими кәсдиләр вә онунла бирликдә Имамын Әһли-Бейтдән 18 нәфәр шәһадәтә јетирилди. Рәвајәтдә вар ки, Имам Һүсејн (ә) гүрбәт мејданда һеч бир көмәкчиси олмајан, јалгыз вә сусуз бир һалда шәһид едилди. Өзү дә сусуз. Биз мүсәлманлар, гојунун башыны кәсмәмишдән өнчә она су верәрик. Амма, онлар Имама бир гуртум белә су вермәдиләр. Она көрә дә биз мүсәлманлар һәр вахт су ичәндә Имам Һүсејни (ә) јад едәрәк, онун гатилләринә ләнәт дејәрик, о Һәзрәтә исә салам көндәририк.

Имам Һүсејнин (ә) гызы Сәкинә дејиб ки, дүшмән шәһидләрин әсир дүшмүш арвад-ушагларыны чәназәләрин арасындан чәкирди,

өзүмү атамын башсыз чәназәсинин үстүнә атыдым. Ону бағрыма басанда, бу вахт атамдын мүбарәк ганлы һулгумунда бу сәси ешитдим: «Еј мәним шиәләрим, һәр вахт сәрин су ичсәниз, мәни јадә салын. Һәр вахт бир шәһид јахуд гәрибдән сөз дүшәндә мәни јадә салыб ағлајын!»

Һәдисләрдә ики јердә мәминләрин алдыгы нәфәсләрин ибадәт олдуғу көстәрилик. Бирини мүбарәк рамазан ајы, о бирини исә Әһли-Бейт, хусусилә Имам Һүсејн (ә) өзасында иштирак едәнләрин алдыгы нәфәс. Дикәр бир рәвајәттә дејилир ки, биз Әһли-Бейт үчүн өзә мәчлисиндә нараһат олан шәхсин чәкдији аһ зикр, һәр һансы сә'ји исә ибадәтдир. Кимиси малы, кимиси чаны, елми, гәләми вә кимиси дә дикәр васитәләрлә бу јолда сә'ј көстәрир. Бунлар һамысы ибадәт вә савабдыр. Һамысы да әмәл дәфтәринә јазылар. Белә шәхсләр (Һүсејнә (ә) ағлајан, өзә сахлајан, еһсан верән, ағладан вә с) Фатимеји-Зәһраны (ә) севиндирәр. Чүнки Һүсејн (ә) онун бала-сыдыр.

Рәсули Әкрәм бујурур ки, Гијамәт күнү әршин ичиндән бири мәһшәрдәкиләрә сәсләнәрәк белә дејәчәк: «Еј Гијамәт әһли, көзләринизи јумун. Мүһәммәдин (с) гызы Фатимә (с) кәләчәкдир!» Сонра Фатимә (с) әлиндә оғлу Һүсејнин (ә) ганлы көнәји илә мәһшәрә кәләчәк вә Аллаһа «Сән адил вә чәббар Аллаһсан, мәнимлә оғлуму өлдүрәнләрин арасында һөкм ет!» дејә шикајәт едәчәк. Вә сонра јенә бујурчаг: «Еј Аллаһым, мәним шәфаәтими оғлум Һүсејнин (ә) мүсибәтләринә ағлајанлар үчүн гәбул ет!» Аллаһ-таала да сөзсүз ки, ханым Фатимеји-Зәһранын (ә) дуаларыны гәбул едәчәк.

Һүсејнчиләрин көзләриндән ахан јаш дамлалары о Һәзрәтин Кәрбәләдә исти гумлар үзәринә төкүлән ганына ашигләрин көнүл булағынын чағламасыдыр. «Мүгәддәсдир көз јашлары, көзләәр һәр кәсә ағламаз» шүарлары илә әкәр ашигләрин көзү ағлајарсә, јалныз Һүсејн (ә) үчүн ағлајар.

Илаһи, Һүсејни (ә) вә онун гијамыны анламағы бүтүн инсанлыг аләминә нәсиб ет. Амин!

Әзиз һәмвәтәнләр! Халгымыз нечә илдир ки, ермәни ишғалчыларынын тәчәвүзүнә мә'руз галыб, торпагларымыз ишғал олунур. Нечә илләрдир ки, чарә ахтарыр, дүнјанын бөјүк гүдрәтләриндән көмәк умурут. Амма унутмушуг ки, бу халг Имам Һүсејнчи (ә) халгдыр. Әкәр һәғиги мә'нада Һүсејнчи (ә) олмаг истәјириксә, тәкчә ағламаг вә әзәдарлыгла кифајәтләнмәмәли, о Һәзрәт кими өз динимиз, азадлыгымыз, торпагларымыз јолунда чанымызы гурбан вермәјә һазыр олмалыјыг.

Имам Һүсејн (ә) өмрүнүн сон анларында сәјсыз-һесабсыз јаралар алыб, дүшмәнләрин мүһасирәсиндә олдуғу заман гошунун хәјмәләрә һүчүм чәкдијини, чадырлардан ағашин шөләләндијини, көрпә ушагларын налә-шивәнләрини көрдү. Дејүшү тәрк едиб хәјмәкаһа кетмәк истәркән ағыр зәрбәјә мә'руз галыб атдан јыхылды, тагәтсиз һалда чадырларә тәрәф бир гәдәр сүрүшдү вә нәһәјәт башыны исти гумлар үстә гојду...

Илаһи! Сәни анд веририк Имамын о ағыр вә чәтин анларына! Милләтимизин бүтүн чәтинликләрини өз гүдрәтинлә асан ет! Чаванларымызә гејрәт, гызларымызә иффәт нәсиб ет! Һүсејн (ә) бајрағы алтында торпагларымызын азад олмасы күнүнү бизләрә гисмәт ет. Амин!

(Беседа с Андреем Бухтеевым, преподавателем истории религии и истории философии, год назад принявшим Ислам и взявшим себе мусульманское имя Заффар.)

«ИМАН»: Расскажите, пожалуйста, о Вашем пути в Ислам.

Бисмилляхир-рахмани-рахим. На все воля Аллаха Всевышнего.

Что касается моих духовных поисков, об этом можно говорить много и долго, в том числе и об опыте пребывания в лоне христианской церкви, изучении Библии и предания христиан, равно как далеко не поверхностных исследований в сравнительной теологии. Потом был суфизм, Генон, и даже увлечение исмаилитским гнозисом. Да и уже приняв Ислам чуть более одного года назад, еще, наверное, три, четыре месяца прошло, прежде чем я окончательно обрел гармонию разума и сердца и начал строго следовать традиционной шиитской акыде. И вот здесь я хотел бы отметить следующее: Пророк Аллаха (мир ему!) пришел не для того, чтобы люди признали Бога, но для того, чтобы они отказались придавать Ему сотоварищей; что Аллах Всевышний - Един и Единственный Абсолютный Субъект, и все существует лишь в силу того, что существует Всемогущий Вседер-

жественна наша готовность быть покорными Воле Всевышнего, наша любовь к Богу, к Его Пророку, и, конечно, к семейству Пророка Ахль-аль-Бейт (Мир им всем и Благословение Всевышнего!). Так можно прийти к осмыслению и того, что «нет принуждения в религии» - ведь никого нельзя заставить любить насильно. Обращение к «фитрату» - это как обретение основания, на котором строится дом веры, иман. Вот почему одна из граней откровения обращена именно к фитрату. Его светлость имам Али (мир ему!) в «Нахджуль Балага» в одной из своих проповедей сказал, что «Аллах послал своих пророков, чтобы обратить людей к их фитрату, напомнить им о божественных благах, донести до людей свои доводы, пробудить в людях заложенные в них тайны, тем самым показать свои знамения на небесах и на земле». Но обращение к фитрату это только первый шаг, дальше опять-таки невозможно двигаться без света Откровения, без руководства тех, кого Аллах избрал быть своими посланниками и руководителями человечества.

«ИМАН»: Какой же смысл тогда нужно вкладывать в понятие «естественные религии», под которым нередко подразумевается ничто иное как язычество?

го, что опять-таки в идеале полностью избавляет человека как от наслоений химер, образов подсознательных влечений, так и от превращения деятельности ума только лишь в имитацию мышления. В этой же перспективе будет уместным сказать несколько слов и о так называемом естественном свете разума.

Ислам - и это на мой взгляд крайне существенно - отвергает христианский догмат о первородном грехе и изначальной онтологической поврежденности человека. Ведь согласно догматике христианства каждый младенец рождается нечистым, поэтому его крестят в воде, с этим же тесно связан и догмат о «спасительном воплощении» для искупления первородного греха. Поэтому у христиан многое становится двусмысленным и амбивалентным, в том числе и разум, и совесть. Интересно отметить, что, и об этом мало кто знает, одна из причин отлучения Льва Толстого от церкви состояла именно в том, что глава Синода Победоносцев был крайне раздражен именно тем, что русский писатель верил в естественную чистоту человеческой сути и отрицал первородный грех и изначальную проклятость человека Богом.

Возвращаясь же к теме разума, тем не менее нельзя впадать в крайности и всегда проводить различия, «фуркан». В частности меж-

Заффар (Андрей) Бухтеев:

«Ислам – религия возвышенного мышления и чистоты намерений»



житель, ибо только Он - Источник и Условие бытия всякой вещи и только в Его власти даровать бытие и лишать бытия. Основанием же этого понимания является то, что Аллах установил в человеке «фитрат», т.е. Аллах создал человека так, что он в основе своего существа естественно устремлен ко Всевышнему. В Коране сказано: «Обрати же свой лик к религии верным - по устройению Аллаха, который устроил людей так» (Св. Коран, 30:30). Пророк Мухаммад (мир ему!) говорил, что каждый человек рождается мусульманином, и уже потом окружающие могут из него сделать христианина, иудея или язычника. Покорность Всевышнему заложена в нашей потаенной глубине души, поэтому, мне думается, можно сказать, что я именно вернулся в Ислам, как будто бы что-то забыл, потерял, потом искал, а потом вспомнил и обрел. Если отвлечься от весьма неоднозначной теории о предсуществовании душ, то можно по новому осмыслить слова философа Платона о том, что всякое знание есть воспоминание.

Ислам - это религия чистоты, во всех смыслах этого слова! И если мы освободимся и очистимся от стереотипов, предрассудков и суеверий, если хотя бы немного шагнем глубже уровня национальных, культурных уровней различий, без того, чтобы их отвергать, то мы обнаружим насколько непосредственна и

в том то и дело, что язычество неестественно и по сути своей есть извращение и забвение изначальной чистоты. Так называемые архетипы коллективного бессознательного, лежащие в основе мифологического мышления языческих культов, о чем так много сегодня пишут историки религий, есть уже результат отчуждения! Ведь то, что принято называть «родовой сущностью» человека вторично по отношению к тайне каждой конкретной личности, экзистенции, если выражаться философским языком.

Далее, бессознательное психоанализа тесно связано со сферой вытесненных темных влечений, но опять-таки, в человеке есть конфликт влечений и стремлений, причем как раз стремления чисты и изначальны. В Св. Коране сказано «О человек! Ты стремишься к своему Господу устремлением и встретишь Его!» (84:6). А чтобы победить влечения, вовсе не нужно обращаться к чрезмерной аскезе, важно уметь не отрицать, не подавлять влечения, а подчинять их, ставить на службу стремлениям. Устремленность ко Всевышнему как ядро нашей экзистенции не поддается опредмечиванию, но она не есть абстракция, так как с одной стороны она едина у всех ищущих Господа, но с другой, у каждой остается единственной и неповторимой в своей специфичности. Но это вовсе не значит, что если экзистенцию нельзя опредметить, превратить в некое сущее, в некую «чтойность», то нам необходимо на манер экзистенциалистов, типа Сартра, отождествлять ее с «ничто». Вовсе нет. Априори экзистенция предполагает априори знания, которое однако без Откровения и усилия со стороны личности остается, так сказать, в «спящем» состоянии. Вот почему так важна школа воспитания Пророка, когда уже, в идеале, с раннего детства развитие личности происходит согласно установлениям Всевышне-

ду принципами, согласно которым функционирует мышление и самим содержанием мышления. Это, кстати, была одна из причин, почему, например, у мутазилитов, как кстати и у большинства европейских философов, включая даже древних греков, возникли неснимаемые противоречия между методом философии и системой философии. Суть в том, что содержание мышления мы можем черпать исключительно из Откровения, из Корана, Сунны Пророка (мир ему!) и Пречистых Имамов (да благословит их всех Аллах!). Тем более, что Всевышний Аллах вложил в нас изначальную естественную восприимчивость к Откровению и склонность к добру, о чем говорят и чувство справедливости, и голос совести, и зов собственного сердца.

«ИМАН»: Сыграло ли какую-либо роль Ваше увлечение и профессиональное занятие философией в обретении истины Ислама?

Лишь отчасти, но, тем не менее, безусловно, сыграло. В философии важен метод, опора на рефлексию, самосознание, априорное знание. Философия ценна именно как метод и менее значима как система. Философия пытается преодолеть мифологическое сознание, ведущее к идолопоклонству, но с другой стороны, вряд ли эту попытку можно считать успешной, потому что вне Откровения философии так никогда и не удавалось преодолеть свое главное противоречие: между методом и системой. И это очень сильно бросается в глаза, если мы, например, сопоставим метод Платона и его систему, трансцендентальную логику с одной стороны и космогоническую мифологию - с другой. Кстати, это противоречие вполне разрешимо на пути к теологии.

«ИМАН»: Ну и тогда несколько слов, как Вы понимаете соотношение философского и теологического знания?

Исламская теология всеобъемлюща и самодостаточна, тем не менее вовсе не исключен путь к исламской теологии посредством знания философского, если конечно иметь в виду и никогда не забывать о том, что содержанием нашего мышления должны быть прежде всего Коран, Сунна Пророка и Пречистых Имамов (мир им всем!).

Итак, вообще-то всякая серьезная и ответственная философия так или иначе ориентируется на построения системы единства. Однако! Только осознание единства свидетельствования (вахдат-аль-шухуд) приводит нас к пониманию единства бытия (вахдат-аль-вуджуд) и никак иначе. Или, говоря языком академической философии, только благодаря правильной постановке и решению ключевых гносеологических проблем возможен переход к онтологии и к теологии. Такое соотношение опять таки суть соотношение между методом и системой. Тем более, что наша цель - исключить противоречие и противостояние между единством свидетельствования и единством бытия, сохранив при этом различие (аль-фуркан). Сразу же оговоримся, что с методологической точки зрения вполне возможны «разрывы», которые выглядят совершенно неуместно при построении системы, более того сама гносеология как учение о знании и принципах познания, поначалу должна быть как бы разведена с онтологией, как учением о бытии, разведена - но лишь с одной единственной целью - избавления от всякой ложной онтологии, но никак не для окончательного разрыва, ведущего к метафизическому нигилизму, с чем, кстати, связан кризис европейской онто-теологии. Если же мы сразу начнем с построения системы, ориентируясь на так называемое единство бытия, то мы рискуем создать сторого монистическую систему онтологии «чтойностей» и метафизики «сущностей», вполне уязвимую для оправданных обвинений в пантеизме и политеизме, которые время от времени возникали по адресу некоторых суфийских школ мысли. И вот что удивительно, что только в духовном наследии шиитской мысли я с большим внутренним трепетом обнаруживаю подлинную онто-теологию, свободную и от противоречий метод-система, и от классического монизма, но и от метафизического нигилизма. Несомненно здесь нужно в первую очередь упомянуть имя выдающегося исламского ученого и мистика Муллы Садра, осуществившего уникальный синтез «аль-хикма аль-мутаалийа». В последнее время я много часов уделяю изучению интеллектуального наследия Муллы Садра и даже начал переводить ряд сложных текстов из материалов Института трансцендентной философии Муллы Садра, который находится в Англии.

«ИМАН»: Иншааллах. И заканчивая беседу, еще немного о планах на будущее.

Прежде всего, еще многому нужно учиться. Вот сейчас интенсивно изучаю арабский язык и фарси, и если будет на то воля Аллаха, хотелось бы углубленно изучать теологию в Куме, иншаалла.

Конечно, мы живем в непростое время и поскольку принятие ислама не предполагает бегство, а скорее наоборот, позволяет верующему занимать активную жизненную позицию, поскольку необходимо, так сказать, держать руку на пульсе всех значимых общественно-политических событий, которые происходят вокруг, руководствуясь при этом напоминанием имама Али (мир ему!) о том, что истинного блага и добра нет в ни чем от этой жизни, кроме благочестия и воздержания, а все остальное со временем теряет свою свежесть.



Вести

ДЕНОМИНАЦИЯ

Азербайджан проведет деноминацию национальной валюты – маната – с 1 января 2006 года. Указ об этом подписал президент страны.

Президент обосновал свое решение «возникновением благоприятных условий для формирования курса маната в соответствии с обменными курсами ведущих валют, необходимостью дальнейшего улучшения денежного оборота в стране, упрощения системы учета и расчета, экономии государственных расходов».

Согласно указу 1 новый манат будет равен 5 тысячам старых манатов (около 1 доллара по нынешнему курсу). Денежные знаки старого образца будут находиться в обращении и считаться законным средством платежей наряду с новыми дензнаками до 31 декабря 2006 года. Как отмечается в указе, с 1 октября 2005 года до конца 2006 года в торговой сети на всех ценниках будут указываться новые и старые цены на товары и услуги.

ОБ ИНТЕРНЕТЕ НА АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ

В Центре мультимедийных информационных систем и технологий вышла первая книга об Интернет на азербайджанском языке. Как сообщил автор книги, директор центра Осман Гюндүзов, цель заключается в оказании содействия каждому нашему соотечественнику в пользовании Интернет, предоставлении пользователям широкий информации в целом о виртуальном Азербайджане. Книга состоит из 3 разделов под заголовками «Общий взгляд на Интернет», «Азербайджанский Интернет» и «Ресурсы азербайджанского Интернета». В первом разделе приводятся общие сведения об Интернет и правила пользования им. Во втором разделе говорится об истории Интернет в республике, его формировании и нынешнем состоянии. Третий раздел, составляющий основу книги, состоит из азербайджаноязычного каталога ресурсов Интернет. В каталог, систематизированный по 30 разделам и 110 подразделам, охватывающий различные темы, включены краткий обзор размещенных в нашей стране и на иностранных серверах около 1000 национальных WEB ресурсов. Ввиду постоянного развития и изменения виртуального мира предусмотрены регулярное обновление и ежегодное переиздание каталога ресурсов Интернет. Решено также подготовить электронный вариант книги.

МАСАЛЛЫ САКИНИ ҺӘЧЧ ЗИЈАРӘТИНӘ ПИЈАДА КЕДИБ

Бу ил һәчч зијарәтинә кедәнләр арасында әллијә јахын масаллылы олса да, онлардан биринин-һәччә икинчи дәфә, өзү дә пијада кетмиш һачы Чаваншир Әлијевин сәфәри даһа чох диггәти чәкиб. Январын 29-да зијарәтдән гајыдан һачы Чаваншир билдириб ки, Мәккәјә илк дәфә 1993-чү илдә һәјат јолдашы илә кедиб. О дејиб: «Будәфәки зијарәтим бир арзумун мүстәчаб олмасы илә бағлыдыр. Догуз өвладымдан бири, гызым он илә јахындыр ки, аилә гурмуш, анчаг өвлады олмурду. Нијјәт етмишдим ки, Аллаһ она өвлад гисмәт етсә, һәчч зијарәтинә пијада кедәчәјәм. Ики ил әввәл бу арзум чин олду. Аллаһ-таала она бир гыз пәјы верди».

Бу сәфәрә једди ај һазырлыг көрдүјүнү дејән һачы өтән ил декабрын 22-дә зијарәтә кетмәк мәгсәди илә Масаллыдан Бақыја пијада јола дүшүб. 61 саатдан сонра пәјтахта чатан зәввар Бақыдан Газаха – Гырмызы Көрпүјә велосипедлә кедиб. Лакин сәрһәддә проблемлә үзләшдијиндән Бақыја гајыдыб, тәјјарә илә Нахчывана учуб. Мухтар Республика аеропортундан Түркијәнин Игдыр шәһәринә пијада кедән һачы Чаваншир гоншу өлкәнин әразисиндә велосипедлә 1000 километрдән артыг мәсафәт гәт едәрәк Сурија сәрһәдинә чатыб: «Визам олмадығындан Сурија әразисинә бурахылмадым. Азәрбајҹандан кәлән зәвварлары көзләмәјә мәчбур олдум. Јубандығым үчүн јолун галан һиссәсини автобусла кетдим. Амма хошбәхтәм ки, 61 јашымы мүгәддәс торпагда гејд едиб январын 22-дә доғум күнүмдә шәјтана даш атдым. Аллаһ гисмәт еләсә, һәчч зијарәтинә һәр ил кедәрәм».

Ону да гејд едәк ки, һачы Чаваншир Әлијевин балыгчылыг тәсәррүфаты вар. һәр ил Новруз бајрамы күнләриндә беш јүзәдәк аиләјә пулсуз балыг пәјлајыр, јашадығы Гәрибләр кәндиңдәки мәктәбә имкан дахилиндә јана чаг вә пул јардымы едир.



ЧАВАН «АҒСАГТАЛ»

Инсаны танымаг адәт етдијимиз әләмәтләрлә бағлы ола биләрми?

Гәрибә суалдыр, амма чавабы чох садәдир: бәли. Мәсәлә, дини ичманын башчысы, мөһәррәмлик мәрасимләринин башында дуран шәхсләрин јашлы, сағталлы, әлиндә тәсбәһ тутмуш һалда, башы әммамәли... көрмүшүк. Һәр һалда адәт беләдир.

Москвада, јүз минләрлә азербайҗанлы мүсәлманын јашадығы гәлиз бир шәһәрдә бу иши мәһз дедијимиз әләмәтләрин һеч бирини өзүндә еһтива етмәјән бир чаван апарыр. Нә аз, нә дә чох - дүз 10 илдир.

Сәһбәт Муса Гурбановдан кедир. 1968-чы илдә Ләнкәран рајонунда анадан олуб, Гур'ан авазы елә ушағлыгдан үрәјинә һаким кәсилиб. Бабасы Нүсрәт киши она Имамларымызы, сонунчу Пејғәмбәри (с) танытдырыб. Нечә дејәрләр, гәлбиндә Ислам аловуну аловландырмаға наил олуб. Бу о вахтлар иди ки, совет милисләри Ашура мәрасимләрини кечирмәјә әнкәл төрәдир, дәвләт иманлы инсанлары чәмијјәтдән кәнар кими гәләмә верир, атеист тәбәгә онлары ришхәндлә "молла!" дејә чағырырды.

Муса Кијев Политехник институтуну битириб. Сонра Москваја көчүб. Чә'фәри тәригәтинин пәрәкәндә тәблиғатыны доғуз ил әввәл рәсмиләшдириб вә Русијада илк дәфә "Әһли-бейт" чәмијјәти јарадыб. Буна зәрурәт бир төрәфдән Азербайҗандан ахыб кәлән мүсәлманларын јанлыш дини тә'сир алтына дүшмәмәләри олубса, диқәр төрәфдән дә Чә'фәри тәригәти ардычылларынын Ислам дүнјасында тарих боју позулмуш һүгүгларына көрә иди. Әсл һәгигәтдә исә бу һүгүгун позулмасы, һәгигәтин кизләдилмәси, инадкарлығын көкү 1400 ил әввәлә,



Мүһәммәд Пејғәмбәрин (с) дүнјасыны дәјишдији күнә тәсадүф едир.

Һазырда РФ пајтахтында Муса Гурбановун билаваситә иштиракы илә "Әһли-бейт", "Әз-Зәһра", "Саһибәззаман" дини ичмалары јаранмыш вә уғурла фәалијјәт көстәрир. Һәр үч чәмијјәтин мәгсәди дини маарифчиликдән, Ислам вәһдәтинә наил олмагдан, милләтчилик кими зәрәрли анлајышы дә'ф етмәкдән, әхлағ паклығы-

ны горујуб сахламағ, ону Русија әразисиндә јашајан диндашларымыза ашыламагдан ибарәт-дир.

Әлбәттә, Муса гардашын охучулары "рәһбәр" гијәфәсиндә төғдим етмәк нијјәғимиз јохдур. Ону Москвада танымајан азербайҗанлы, гејри-азербайҗанлы мүсәлман тапмағ чәгиндир. Бу чаван "ағсагал" һәрәнин јаддашында бир мәзијјәти илә галыб. Киминин хәстә ушағына һәким тапыб, киминин гејдијјат мәсәләсини һәлл едиб, биринә мадди јардым көстәриб, мүбаһисәли мәсәләләрә хитам вериб, мәнзил вә ја отағ кирајәсини тәшкил едиб □ Русија пајтахтында илк дәфә Ислами тој мәрасими гуруб. Москва базарларынын әсас сакинләринин сојдашларымыздан ибадәт олдуғу сирр дејил. Мәһз онларын чоғлуг тәшкил етдији јерләрдә намазханаларын фәалијјәти, "Прспект мира" метростансијасы јахынлығындакы мәсчиддә һәр чүмә ахшамы вә базар күнү дини мәчлисләрин апарылмасы онун ады илә бағлыдыр. М. Гурбановун тәшәббүсү илә нечә вахтдыр ки, "Отраднәје" метростансијасынын үстүндәки Азербайҗан "Инам" мәсчидиндә чүмә күнләри моизәләр, мәчлисләр тәшкил едилер. Фәрәһли һалдыр ки, Азербайҗан да даһил олмағла кечмиш ССРИ-нин һансы јериндә Москвадакы Ашура мәрасиминдән сәһбәт дүшсә, көз өнүнә мәһз "Инам" кәлир, Муса Гурбановун моизәләри јада дүшүр. "Билијини-зи нечә артырырсыныз?" суалына чаваб оларағ дејир: "Шүкүрләр олсун ки, Ислам алимләринин Азербайҗан вә рус дилләринә јүзләрлә китабы төрчүмә едилеб. Тәки һәвәс олсун.

Мүшаһидәчиләрин рә'јинә көрә, 2005-чи илин мөһәррәмлик мәрасимләри даһа да шөвглә кечир, иманлыларын иштиракы артан хәтлә гејдә алыныр...

(Муса Гурбановун өләгә телефонлары: 772-44-19, 89015397258)

Ш. ДАДАШОҒЛУ

АШУРАДАН – АШУРАЈА

Москвадын «Отраднәје» метростансијасы јахынлығында «Иман» мәсчиди. Бу Аллаһ еви 1999 – чу илдә Азербайҗанын илк Президенти Ајаз Мүтәлибовун тәшәббүсү вә Рәшид Бајазитовун рәһбәрлији илә тикилиб мүсәлманларын истифадәсинә верилмишдир. Артығ 6 илдир ки, азербайҗанлы диндашларымыз бурада күндәлик ибадәтләрлә јанашы, һәр ил мөһәррәмлик мәрасимләрини кечирир, фәһиәли Ашураны гејд едиләр.

Русијада јеканә вә илк Азербайҗан мәсчиди һағтында инди чоғларынын хәбәри вар. Москвада нәшр олунан «Милләтин гәзети»нин мүхбири һәлә ики ил әввәл «Инам» мәсчидинин баш ахунду Һачы Балоғланла көрүшүб сәһбәт етмиш вә мүсаһибә һазырламышдыр. Сәһбәтләри Ашура күнүнүн гејд едилмәси илә башланыр. Һәммин мүсаһибәни охучуларымызын диғәтинә чатдырыр.

– Һачы, Ашура күнүндә мәсчиддә нә гәдәр адам оларды?

– Бисмиллаһир – рәһманир – рәһим! Једди минә гәдәр адам топлашмышды. Ичәри дә адам илә долу иди, һәјәт дә, о бири мәсчид дә (гоншу-лугдакы «Татар мәсчиди» нәзәрдә тутулур). Бу гәдәр адам топлашачағыны көзләмирдим. Она көрә дә зәнк едиб еһтијат үчүн тә'чили јардым, јанғын-сөндүрән машыны, тәһлүкәсизлик үчүн милис патруллары да чағырмышдым. Белә күтләви тәдбирләрдә еһтијатлы олмағ лазымдыр ки, инсанлара зәрәр тохунмасын.

– Зәрәр демишкән, билдијимизә көрә, бу дәфә дә мәсчиддә Ашура гејд едиләндә өзүнә зәрәр јетирәнләр, зәнчир вуранлар олуб, буна мүнәсибәтиниз?

– Зәнчир вурмағ олар. Бунун да гајдалары вар. Ики зәрбәтли, үч зәрбәтли – зәнчир вурмағ гајдаларыны дејирәм. Зәнчир вураркән ритми кә-



рәк позмајасан. Мәрсижә ујғун зәнчир вә синә вурмағ лазымдыр. Бу, Ислам фолклорудур. Рачинин, Гумрунун јаздығы мәрсижәләрдән даһа чох истифадә олунмалыдыр. Диқәр классик шаирләри-мизин дә көзәл мәрсижәләри вар ки, һәрәси бир аләмдир. Онлары өјрәнмәк вә мәчлисләрдә демәк лазымдыр ки, мәрасимләр јүксәк сәвијјәдә алынсын. Бу заман исә өзүнә хәнчәрлә вә диқәр аләтләрлә хәсарәт јетирмәк олмаз!

Ашура мәрасими баша чатдыгдан сонра чәкилән видеолентләрин һамысыны бир – бир нәзәр-дән кечиртдик ки, сәһвләримиздән хәбәр тутағ. Мәгсәдимиз одур ки, нөвбәти илләрдә бу чүр мәрасимләр даһа мүкәммәл кечсин. Абшерон кәнди олан Нардаранда бу саһәдә јахшы тәчрүбә әлдә

едиләр. Һачы Јашар вә онун рәһбәрлик етдији груп зәнчир вә синә мәрсижәләрини, нөһәләри көзәл ифа едиләр. Үмумијјәтлә, бу мәрасимләрин мә'насы Имам Һүсејнин (ә) бир кәламында ајдын олур: «Мән шәһадәти залымларын табелијиндә зилләтлә јашамагдан үстүн тутурам».

– Дединиз ки, Ашура күнү мәсчиддә једди минә гәдәр адам үз тутмушду. Бәс ади күнләрдә нечә? Бурада, орта һесабла көтүрсәк, ајда нечә нәфәр јардым үчүн мүрачият едир?

– Ај нәдир? Күндә ән азы беш нәфәр адам кәлир ки, јолда галмышығ, хәстәмиз вар... Кедиб-мишләр сәфирлијә, сәфирлик дә көндәриб бура.

– Бәс сиз нејләјирсиз?

– Нејләјәк ки?! Чалышырығ, имканымыз, күчүмүз чатан сәвијјәдә һәр кәсин әлиндән бир чүр тутағ, көмәк олағ.

– Бура кәлән азербайҗанлылардан јардым диләјән чоғдур, јохса ибадәтә кәләнләр?

– Инсафән, ибадәтә, төвбәјә кәләнләр даһа чоғдур. Мәндә һәтта сијаһы да вар. Нә гәдәр адам ичкијә, наркотика төвбә едиб. Тәкчә казинолара төвбә едәнләрин сајы ики јүздән чоғдур. Әкәр биз ики јүздән чох азербайҗанлыны гумардан чәкиндириб газандығы пуллары аиләләринә көндәрмәјә наил олмушугса, бунун өзү бөјүк шәјдир.

– Һачы, сәфирликдән бура кәлиб – кәдән вармы? Сәфир өзү нечә, бурада олбуму нечә?

– Хејр, мән мәсчидә тә'јин олунандан бурада нә сәфир көрмүшәм, нә дә ишчиләрини. Биз оручлуг бајрамында, әһја кечәләриндә бүтүн мүсәлман өлкәләринин сәфирликләринә дә'вәтнамә көндәрмишдик. Амма биринчи өз милләтимыз, өз дәвләти-миз олдуғуна көрә Азербайҗан сәфирлијинә мүрачият етмәјимә бахмајарағ, онлар кәлмәдиләр...

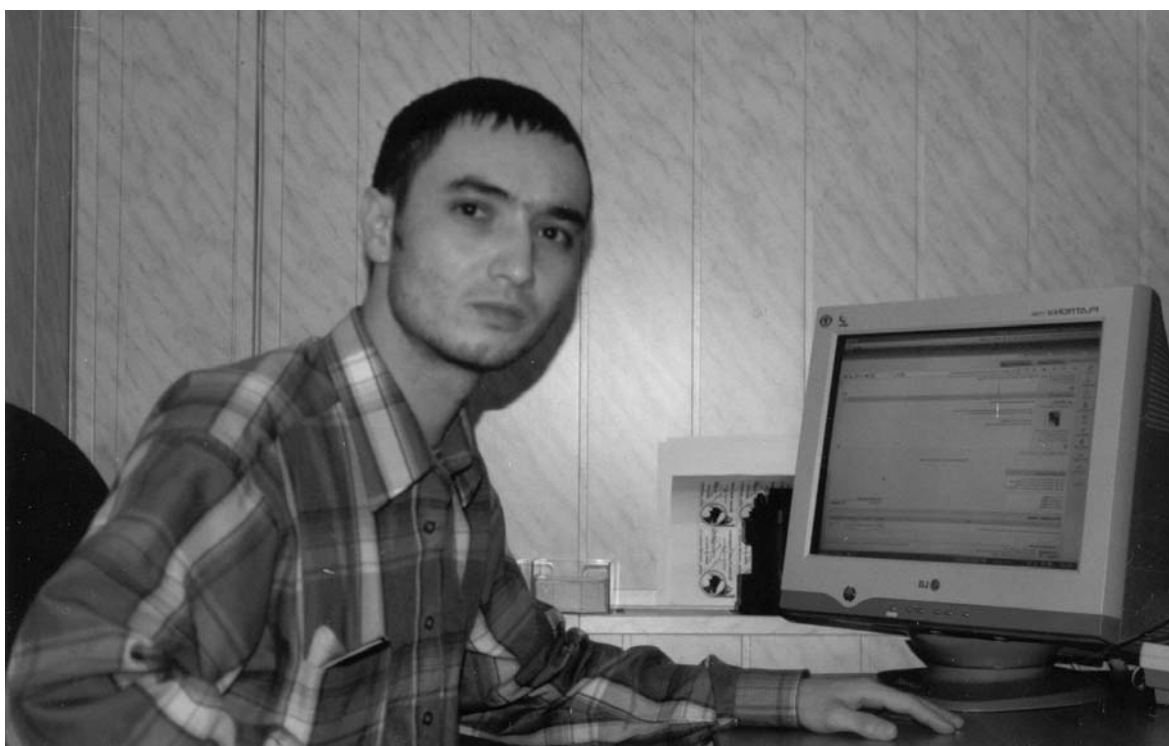
«Иман»дан: хатырладағ ки, баш ахунду апарылан бу мүсаһибәдән бир нечә Ашура кечиб. Демәли, төвбә едиб һидаят олунанларын, ибадәт едәнләрин сајы да хәјли артыб. Ахы, Азербайҗандан Москваја көчәнләрин сајы да дурмадан чоғалыр!

ИСЛАМ ИЛАҢИЈАТ МӘРКӘЗИНИН ГОНАГЛАРЫ

Гәмли мәнәһрәм ајынын биринчи күнү Уфа шәһәриндән ики гонағмыз кәлмишиди. Онларын сәмили сөһбәтләриндән, имана сөјкәнән мұлаһизәләриндән, Әһли-Бейтә мәнәһбәттән тә'сирләнән овгатларындан, доғрусу, вәчдә кәлдик. Чүнки бу әгидә гардашларымызын бир үзү күлүрдү, бир үзү ағлајырды. Бизә - Чә'фәри мәнәһбинә говушдугларына көрә фәрәһдән јерә-көјә сығмырдылар. Амма Имам Һүсејн (ә) мүсибәти гејд олунан ај онларын гәлбини ағрыдырды. Онларла гыса мүсаһибәни тәгдим едирик.

«ӘСЛИНДӘ, ҺӘР КҮН АШУРА, ҺӘР ЈЕР КӘРБӘЛАДЫР»

Јукус ЈУСУБОВ:



– Биз памирлијик - шиәјик. Валидејнләрим Тачикистандан вахтилә Башгырдыстана көчүбләр. Мән Уфада коллеч битирмишәм, програмистәм. Мәктәб јолдашларым, әтрафым материалист дүнјакөрүшлү олсалар да, бизим айләмиз һәмишә имана гуллуғ едиб. Амма Башгырдыстанда Гур'ан һафизләри дә аз дејил, әрәб дилини өјрәнәнләр дә чохдур, оручлуг, гурбанлығ да өз јериндә.

Кечмиш ССРИ-нин һәр јериндә олдуғу кими, Башгырдыстанда да мүстәгиллик әлдә олунандан сонра бир мәнәви бошлуг өзүнү көстөрмәјә башлады вә бундан фајдаланан үздәнирағ "тәригәтләр" өзләрини јетириб вәзијјәтә һаким олмаға сәј етдиләр. Мән кәнч олсам да - чәми 25 јашым вар - шиә мәнәһбинин фәзиләтләрини изаһ етмәјә башладым. Бу чох ағыр иш олса да, Аллаһ-тааланын көмәји илә нәтичә өзүнү чох көзләтмәди. Бир чохлары һидајәт олуб мәнән мөһүр истәдиләр, диқәрләри ибадәтә башлајыб мәнз бизим ардычылларымыза чеврилдиләр. Һәләлик онларын сајы он нәфәрдән бир аз чохдур. Амма мән үмид едирәм ки, һагт тәригәтин уғурлары Уфада тезликлә үзә чыхачағ.

Доғрусу, мән һәлә әсл мәнәһрәмлик мәрасимини, Ашура күнүнүн нечә кечирилдијини көрмәмишәм. Москваја кәлишимиздән бир мөгсәд дә диндашларымызла мәнәһрәмлик һүзнүнү биркә јашамағдыр. Әслиндә, һәр күн Ашура, һәр јер Кәрбәладыр. Чүнки Имамын фачиәсинә "Језидин әли илә Пејғәмбәр нәвәсинин гәтли" кими бахмағ олмаз. Бу, ганын гылынч үзәриндә гәләбәси кими баша дүшүлмәлидир. Дүнјада маддијјата мејл артдыгча иман, Аллаһ јолунда чанындан, малындан, айләсиндән - бир сөзлә, һәр шејиндән кечмиш Имам Һүсејн (ә), башга сөзлә, Кәрбәла фачиәсинин мәнәви дәјәри бир аз да артыр. Бу күнләрдә әгидәдашларыма сәбр, Аллаһ-тааладан әчр диләјирәм.

- 35 јашым олса да, 5 илдир ки, һидајәт олунмушам. Бир чох һәгигәтләри, һәјатын, инсанын бир бәндә кими маһијјәтини дәрк етдијим үчүн чох заман јарызарафат-јарычидди дејирәм: "Мәним чәми 5 јашым вар". Она көрә дә төвбәдән әввәлки илләримни хатырламағ белә истәмирәм. Амма о вахт ки, Аллаһы, әстәғфируллаһ, танымајанларла, она шәрик гошанларла, дүнјаја "бешкүнлүк" кими баханларла һеч чүр разылаша билмирдим. Бир чох мөшһүр "һәдис гошан"ларын фикирләриндә дә зиддијјәт тапырдым. Күнләрин бир күнү мүсәлман јолдашларымдан бири мәнә Ислам Пејғәмбәринин (с) нәвәси Имам Һүсејнин (ә) башынын кәсимәсиндән, онун вә 72 тәрәфдарынын сусуз Кәрбәла чөлүндә шәһид едилмәсиндән мәнә гыса бир сөһбәт етди. Бу гыса мә'лумат мәни гане етмәди. Пејғәмбәр (с) өвладына әл галдыран кәрәк нечә адам, нечә чанлы, нечә варлығ олајды ки, белә бир иши көрәјди... (көврәлир) Бу әһвалаты мәнә данышан јолдашым тә'сирләндијими көрүб мәсләһәт көрдү ки, шиә мәнәһбиндән олан мүсәлманлардан тапыб Кәрбәла фачиәсини онлардан јерли-јатағлы өјрәним. Белә дә етдим вә елә бил, көзүмдән пәрдә көтүрүлдү, дүнјанын ишығы санки артды. Баша дүшдүм ки, әсл Ислам тарихи бир ағача бәнзәјир, амма онун көкүнү биздән кизләдирләр, бир сыра мүсәлманларын дигәтини јалныз бу ағачын будағларына вә јарпағларына чөлб едилләр... Нә јахшы ки, Имамәти таныјыб она вурулдуғум Ислама кәлдијим илк вахтларда баш верди, јохса бу дүнјадан гафил, һидајәт олунмамыш кедәрдим. Беләликлә, тәһарәтимдән башлајыб ибадәтимә гәдәр һәр шеји шиәләрә мөхсус ујғунашдырдым. Инди өзүмү елә раһат, архајын һисс едирәм ки! Инамым бир дә она көрә артыб ки, Шүмрә, Језидә нифрәт етсәм дә, онлары бу чинајәтә һазырлајан Мүавијә вә онун мүһитинә лә'нәт охујурам. Онларын сәпдији зәһәрли тохум һәлә дә барыны верир, Ислам үммәтини парчалајыр вә ән писи дә одур ки, һагт кизләдилір. Өзүмү хошбәхт һесаб едирәм ки, мәнәһрәм ајынын илк он күнүнү Москвада Һүсејн (ә) ашигләринин әһатәсиндә кечиртдим, шиә олсам да, бу чүр әза мөчлисләриндә илк дөфә иштирак етдим, севимли Имамымызын мүгәддәс руһуна дуалар охудум, көз јашы ахытдым. Аллаһ бүтүн мүсәлман доғулмуш инсанлары һидајәт етсин, иншааллаһ! Әгидәдашларыма башсағлығы верир, сәбр, вәһдәт диләјирәм (Көзләри јашарыр).

Кавим МУХТАРУЛИН:
«МӘНИМ ЧӘМИ
5 ЈАШЫМ ВАР».



Бу мөвзүмүздө инсан фитрәтиндә өзүнө көк салмыш нагис хусусийәтләрдән бири – гәзәб һагтында сөһбәт ачаһаг, Гур'ани-кәрим вә һәдисләрдән нүмүнәләр кәтирәрәк мұлаһизәләримизи бөлүшөчәйик.

Гәзәб – инсанын һәр һансы бир кәнар амилә гәләбә чалмасы үчүн батининдә жаранан интигам һиссинин заһирдә өзүнү бирузә вермәсинә дежилер.

Өхлаг алимләри ону аловун шөләсинә бәнзәтмишләр. Гәзәб һиссинин шиддәтләнмәси дамларын кенишләнмәсинә, һәрарәтин жүксәлмәсинә, тәзјигин артмасы илә үзүн вә көзләрин гызармасына сәбәб олур ки, бу да әгл гүввәсинин гаршысыны алыр, онун зәифләмәси илә нәтичәләнир.

Башга мөхлуғатлардан фәргләнәрәк жүксәк мөгама, али дәрәләрә јетишмәк үчүн инсан өзүндән бүтүн нагис хусусийәтләри кәнарлашдырмалы вә көзәл әхлагы кәфијјәтләрлә зинәтләнмәлидир. Бу мәгсәди һәјата кечирмәк үчүн исә о, илк нөвбәдә, һәммин нагис хусусийәтләри танымалы, онларын һәгигәтини дәрк етмәли вә нагисликләрдән узаглашмаг үчүн төвсијә олунан үсуллары билмәлидир.

Инсан жаранан андан дикәр һиссләр кими гәзәб һисси дә онун фитрәтиндә өзүнә көк салмышдыр. Бу һис инсаны өмрүнүн ахырына гәдәр мүшәјәт едәрәк ону тәрк етмир. Өхлаг алимләринин гејдләринә әсәсэн, гәзәб даим әглин нәзарәти алтында олмалыдыр. Чүнки гәзәб һисси әглин нәзарәтиндән чыхараг һәддини ашдыгда, бир чох хошакәлмәз һаллар (зоракылыглар, гәтл һадисәләри, мүһарибәләр) мејдана чыхыр ки, бунларын да нәтичәси пешманчылыг олур. Бу һагда Имам Әли (ә) бујурмушдур:

«Гәзәбдән узаг ол! Чүнки онун өввәли дөлилик, ахыры исә пешманчылыгдыр».

Бу гәбилдән олан дикәр һәдисдә Имам Садиғ (ә) бујурмушдур: **«Ким өз гәзәбинә һаким олмәзә, әглинә дә һаким олмәз».**

Гәзәб әгл гүввәси үзәринә пәрдә чәкир, она тәдбир төкүб јол кәстәрмәјә имкан вермир вә беләликлә дә, инсан әглин верә биләчәји фәјдаларындан мөһрум олуб гәзәбин тә'сири алтына дүшүр. Өзүнү бу шәр гүввәнин әсиринә чевирән инсан сонда чох тәһлүкәләрлә үз-үзә дурмаг мәчбуријјәтиндә галыр. Пејғәмбәр (с) бујурмушдур: **«Һәр бир шәр ишин мәнбәји гәзәбдир».**

Инсан Шејтанын вәсвәсәсинә ујамайыб, Аллаһ-таала тәрәфиндән бәшәријјәтин рифаһы үчүн назил едилмиш Гур'ани-кәримә, кәндәрилмиш Пејғәмбәрләрә вә Имамларын төвсијәләринә, еләчә дә дахили пејғәмбәр һесаб едилән әглин кәстәришинә әмәл етмәли, өз һиссләрини, нәфсани истәкләрини даим нәзарәт алтында сахламалы, онларын чошараг һәдди ашмаларына јол вермәмәлидир. Әкәр инсан гәзәбләнәркән өзүнү әлә алыб әсәбләрини сакитләшдирә биләрсә, бир чох шәр ишләрин ачы агибәтләриндән хилас олар, һәмчинин, бу дахили һәјәчана галиб кәлдији үчүн ирадәли, шүчәәтли шәхс кими чәмијјәт тәрәфиндән бәјәниләр вә Аллаһ-таала да ону шејтан вәсвәсәсинә ујамайыбнәфсинә галиб кәлдијинә көрә мұкафатландырар. Бу һагда Гур'ани-кәримдә дежилер:

«Ким (гәзәбини боғуб пислик едени) бағышласа, мұкафаты Аллаһа аиддир».

Пејғәмбәр (с) бујурмушдур:

«Һәр кәс халдан өз гәзәбини јатырса, Аллаһ Гијамәт күнүнүн өзәбыны ондан кәтүрәр».

ГӘЗӘБИН НӨВЛӘРИ

Сөһбәтимизин әввәлиндә гејд етмишдик ки, гәзәб инсанын фитрәтиндә өзүнә көк салмыш бир гүввәдир. Һәр һансы бир вәзијјәт вә ја дахилдә жаранан һәјәчән һиссинин артыб-азалма-

ГӘЗӘБ

сындан асылы олараг инсанларда мүшаһидә олунан гәзәб үч нөвә бөлүнүр:

1. Гәзәб һиссинин чошараг әглин нәзарәтиндән чыхмасы – ифрат;

2. Ифратын әкси олараг, гәзәб һиссинин әглин кәстәришинә риәјәт етмәјиб сүстлүк кәстәрәк зәифләмәси – тәфрит;

3. Әглин лазым билдији вахтларда гәзәб һиссинин фәаллашмасына, лазым кәлдикдә исә бу һиссин сакитләшмәси – мө'тәдил.

Өхлаг алимләри тәрәфиндән бу һаллардан икиси – ифрат вә тәфрит һаллары мезәммәт олунмуш, мө'тәдил һал исә бәјәнилмишдир. Онлар мө'тәдил һалы гәзәбә аид етмәмиш, әксинә ону шүчәәтин бир нөвү кими гәбул етмишләр. Мезәммәт олунан ики һала кәлинчә, гәзәб һиссинин ифрат һалы инсан үчүн нә дәрәчәдә бөјүк тәһлүкә јарада биләчәјинә вә бу һалда онун һәр чүр чинајәт тәрәтмә еһтималынын олмасына бахмајараг, тәфрит һалына даһа чох писләмишләр. Чүнки гәзәб һиссинин инсан дахилиндә зәифләјиб сөнмәси ону горхагыга, ачизлијә, ирадәсизлијә кәтириб чыхардар ки, бу да инсандә гејрәтсизлик, һагсызлыглар барышмаг вә зүлмә табе олмаглар нәтичәләнәр. Мәһз бу бахымдан, әхлаг алимләри гәзәбин тәфрит һалына гаршы барышмаз мөвге тутараг онун нагислијини даһа чох вургуламышлар. Бу мәсәлә илә бағлы Гур'ани-кәримә мүрачәәт етдикдә, Аллаһ-тааланын Пејғәмбәрә (с) зүлмә вә һагсызлыгы көрдүкдә сусмамағы, залым вә кафирләрә гаршы мұбаризәјә галхмағы әмр етдијинин шаһиди олурат:

«Еј Пејғәмбәр! Кафирләрә вә мұнафиғләрә гаршы вуруш! (Кафирләри ғылынчла, мұнафиғләри исә дөлил-сүбутла, сөзлә мөһв ет!) Онларла сөрт давран!»

ГӘЗӘБИН МҮАЛИЧӘСИ

Бир чох әхлаг алимләри билдирмишләр ки, гәзәб бәшәрин фитрәтиндән доған бир һиссийәт олдуғу үчүн бу һиссийәти инсан психолокијасындан тамамилә силмәк гејри-мүмкүндүр. Гејд етмәк лазымдыр ки, гәзәбин мезәммәт олунан чәһәтләри илә јанашы, шүчәәт, гејрәт, һиммәт кими бәјәнилмиш хусусийәтләри дә вардыр. Мәһз буна көрә дә, алимләр инсандә бу һиссийәтин олмасыны зәрури һесаб етмишләр. Һәтта, бәшәријјәтин ән нүмүнәви шәхсийәти – Исламын әзиз Пејғәмбәри Һәзрәт Мүһәммәддә (с) дә бу кәфијјәт мөвчуд олмушдур. Бу мәсәлә илә бағлы Әлидән (ә) нәгл олунан һәдисә дигтәт јетирәк:

«Пејғәмбәр дүнја ишләри үчүн гәзәбләнмәз, ләкин һаг јолда өз гәзәбини сахламазды. Бу ишә мұвәффәг олмјана гәдәр О, сакитләшмәзди».

Беләликлә, гәзәб һиссинин мезәммәт олунан чәһәтләрини арадан галдырмаг вә инсан нәфсиндә онларын көк салмасынын гаршысыны алмаг вачибдир.

ГӘЗӘБ ҺИССИНИ ЈАТЫРТМАГ ВӘ ОНДАН ХИЛАС ОЛМАҒЫН ЈОЛЛАРЫ

1. Гәзәбләнән шәхс, илк нөвбәдә, Шејтанын шәриндән Аллаһ-таалаја пәнаһ апарараг демәлидир: **«Әзуу биллаһи минәш-шејтанир-рәчим».** Һәр кәс билмәлидир ки, шејтанын бәшәр өвладына гаршы ән күчлү силаһларыннан бири дә инсаны гәзәбләндирмәсидир.

2. Гәзәбә сәбәб олан амилин гаршысыны алмаг; гәзәбин ғычыгланмасына, әксәр һалларда, тәкәббүрлүк, фәхр, истәһза, шит зарафат вә инсанлыға хас олмајан дикәр хисләтләр сәбәб олур. Әкәр инсан бу хисләтләри өзүндән узаглашдыра

билсә, бу заман о, чошмуш гәзәб һиссини сакитләшдирмәјә наил олар.

3. Инсан гәзәбләнәндә һәммин андакы физики һалыны дәјишмәлидир. Белә ки, о, ајаг үстә дурубса-отурмалы, отурубса-узанмалы, дајаныбса-кәзмәли, данышырса-сүкут етмәлидир.

4. Гәзәб нәтичәсиндә чисмин һәрарәти жүксәлдијиндән инсан сојуг суда чиммәклә, јахуд дәстәмаз алмагла бу һисси јатырмаға мұвәффәг ола биләр.

5. Гәзәбләнән шәхс өз һиссләрини чиловләја билмәјәчәк, дахилиндәки һәјәчаны бүрузә вермәјин гәбаһәт олдуғуну, бу хасийәтин аличәнаб, жүксәк интелектили шәхсләрә јарашмајыб, јалныз кобуд, чәһил, дәлисов кими шәхсләрдә мүшаһидә едилдијини билмәли, һәмчинин бу һалын чәмијјәт вә динимиз тәрәфиндән писләндијини хатырламалыдыр.

6. Инсан гәзәби јатырараг һәлим олмағын динимиз тәрәфиндән вә чәмијјәт дахилиндә тәрәфләндијини, еләчә дә Аллаһ-тааланын бу шәхсләри мұкафатландырачағыны јадына салмалыдыр. Пејғәмбәр (с) бујурат:

«Ким инсанлара гаршы олан гәзәбини боғса, Уча вә Гадир Аллаһ Гијамәт күнүнүн өзәбыны ондан кәтүрәр».

7. Гәзәбләнән шәхс бу һалын агибәтинин пис нәтичәләнәчәјини вә тутдуғу ишдән өтрү пешман олачағыны фикирләшмәлидир.

8. Хасийәти кобуд, әсәби, һәр шејдән өтрү өзүндән чыхан шәхсләрлә јолдашлыгы тәрк етмәк; белә шәхсләр, адәтән, бу хусусийәти кишилик әләмәти билир, кәмһөвсәләликлә өзләрини шүчәәтли һесаб едиләр. Гәзәбләнән шәхс һәлим, хошхасийәт инсанларла үнсийәтдә олмалыдыр ки, тәдричән өз хасийәтини дәјишдирә билсин. Чүнки мұһит инсан хасийәтинә бөјүк тә'сир едиләр.

9. Гәзәбли шәхс гәзәбин чәсарәт, һүнәр, шүчәәт дејил, ирадә зәифлији вә әгли нөгсан олдуғуну дәрк етмәлидир.

10. Гәзәбләнән шәхс ону јарадан Халигин гәзәбдән хошу кәлмәдијини унутмамалыдыр вә билмәлидир ки, Аллаһ-таала онун гәзәбләнмәсини истәјир. Белә олан тәгдирдә, Аллаһ мөһәббәти олан кәс өз гәзәбиндән әл чәкәр. Чүнки инсан мөһбубунун хошуна кәлмәдији шеји етмәз.

11. Инсан башгалары гәзәбләнәркән, сурәтләринин вә һәрәкәтләринин нечә ејбәчәр һала дүшдүјүнү – көзләрин һәдәгәдән чыхмасыны, ағзын көпүкләнмәсини, бағырыб гејри-инсани сәсләр чыхармасыны хатырламалы вә өзүнүн бу ачыначаклы һала дүшмәсинә јол вермәмәлидир.

Адәтән, инсан гәзәбләнәндә әлиһә дүшән әшјалары сындырыр, пагтарларын јахасыны чырыр, баш-көзүнә вурур, додагларыны чәјнәјир, бөјүк-кичик нәзәрә алмадан әдәбсиз, налајиг сөјүшләр сөјүр, һағлы-һагсыз башгаларына әл галдырыр вә бу кими бәјәнилмәјән, чиркин һәрәкәтләрлә өзүнү күлүнч вәзијјәтә салыр. Мәкәр бүтүн бунлар кишилик әләмәтидир?! Гәзәби кишилик әләмәти һесаб едән инсанлар билмәлидирләр ки, гәзәбдән доған нагис һәрәкәтләр һеч вахт агилләр тәрәфиндән бәјәнилмәјиб вә онлар бу һиссин тәрәмәси олан һәрәкәтләри кишилик әләмәти дејил, әксинә инсанын ирадәсизлијини, зәифлијини билдирән һал кими гәләмә верибләр.

Пејғәмбәр (с) бујурат:

«Шүчәәтли о кәсдир ки, гәзәбли һалда өзүнү өлө алмағы бачарыр».

Илаһи, Сән Өз сәбр, һәлимлик вә һикмәт нурундан биз тәмкинсиз, һөвсәләси кәм бәндәләринин гәлбинә дамыздыр! Һәјатын гаранлыг, тәһлүкәли вә даим шејтан вәсвәсәсинин тәғиб етдији јолларында бизи тәнһа, кимсәсиз, башлы-башына бурахма! Өз мәрһәмәтинлә бизи тәһлүкәјә ата биләчәк, јахуд зәләләтә уғрадачак тәләтүмә кәлмиш фыртыналы нәфсимизи чиловләмагда, гејзимизи уда билмәкдә мұвәффәг ет! Илаһи, Амин!

Аллаһ-тааланын бөшөрийжөтө олан мөрһәмәтинин бир нүмүнәси дө төвбө вә онун гәбул едилмәсидир. Төвбө, гәлби күнаһ нијјәтиндән бошалтмаг, күнаһдан хилас олмаг демәкдир. Бөһсимизә башламаздан өнчө төвбәнин лексик вә Ислам терминологиясындакы мәнәсыны нәзәринизә чатдырырыг.

Төвбө сөзү лүгәтдә «гајытмаг» мәнәсыны ифадә едир. Ислам терминологиясында исә күнаһы тәрк едиб Аллаһа тәрәф гајытмаг мәнәсыны дашыјыр. Бурада бир суал јараныр: төвбә етмәк вачибдирми? Бәли, вачибдир. Чүнки күнаһ етмиш шәхс ја һарам иш көрмүшдүр ки, буну да тәрк етмәк вачибдир, ја да вачиб бир иши тәрк етмишдир ки, бунун да бәрпасы вачибдир. Демәли, һәр ики һалда төвбә вачибдир. Төвбәнин вачиб олмасы ашағыдакы сүбутлара әсасланыр.

1. Әгли бахымдан төвбәнин вачиблији

Билдијимиз кими, Аллаһа јахынлашыб һәгиги камала чатмагла бунларын әлә кәлмәси үчүн лазым олан һәр бир васитә дө әгл бахымындан вачибдир. Буну да гејд етмәлијик ки, Аллаһын разылығыны әлә кәтирмәк күнаһ илә ујғунлашмыр. Бунлардан нәтичә чыхыр ки, ағлын һөкмүнә әсасән күнаһлардан төвбә етмәк лазымдыр.

2. Аллаһ-таала Гур'ани-Кәримдә бујурур: **«Еј мө'минләр! Һабыныз Аллаһа төвбә един ки, бөлкә, ничат тапасыныз!»** (Нур, 31)

Гур'ани-Кәримин бир чох әјәләриндә 80 дәфә төвбәдән, Аллаһ-таалаја тәрәф гајыдышдан вә төвбәнин гәбул едилмәсиндән сөһбәт ачылмышдыр ки, бу да төвбә мәсәләсинин әһәмијјәтли вә зәрури олмасыны көстәрир.

3. Имам Багир (ә) бујурмушдур: «Аллаһа анд олсун, күнаһы е'тираф етмәдән ничат тапа билмәзсән».

ТӨВБӘНИ ЛУБАТМАГ ОЛМАЗ

Инсан һәр бир ан Аллаһ-таала тәрәфиндән төвбәјә дә'вәт едилир вә «төвбә един» көстәриши инсанлары тә'чили олараг буна чағырыр. Буна көрә дө төвбәни јубатмаг Аллаһын бујурдуғларыны јубатмагдыр. Бу чүр адамлар һәр ан Аллаһ-тааланын көстәришини јеринә јетирмәмиш сајылырлар.

Имам Багир (ә) бујурмушдур: **«Төвбәни јубатмагдан чөкинин, чүнки јубатмаг, санки чыхылмаз вәзијјәтдә галан адамын батдығы дөниз кимидир»**.

Бир шәхс мәсләһәт истәјир вә Һәзрәт Әли (ә) она бујурур: **«Һеч бир иш көрмәдән Ахирәт сәадәтинә үмид едән вә төвбәни хејли јубадан адамлардан олма!»**

Гејд етмәк лазымдыр ки, өлүм әламәтләринин һисс олундуғу вахт едилән төвбә гәбул едилмир. Аллаһ-таала бујурур: **«(Төвбә едиб) Рәббинизә дөнүн. Әзаб сизә кәлмәмишдән әввәл она тәслим олун. Сонра сизә һеч бир көмәк олунмаз!»** (Зумәр, 54) Фир'онун дөниздә батдығы заман етдији төвбә дө гәбул едилмәди. «Ниса» сурәси 18-чи әјәдә бу барәдә дејилир: **«Күнаһ вә пис ишләр көрмәкдә давам едәрәк өлүм јетишән анда: «Мән индиј төвбә етдим» – дејәнләрин вә кафир олараг өләнләрин төвбәси гәбул олунмаз. Биз онлар үчүн шиддәтли бир әзаб һазырламышыг.»**

Бурада бир мәсәләни дө нәзәрдән гачырмаг олмаз. Белә ки, рәвәјәтләрдә дејилир: әкәр бир мө'мин адам күнаһ ишләрдәсә, она (төвбә етмәк үчүн) једди саат мөһләт верилер вә о бу мүддәтдә төвбә етмәлидир. Әкәр төвбә етсә, күнаһ һәмин шәхсин әмәл китабында гејд олунмур.

ТӨВБӘ

ТӨВБӘНИН ШӘРТЛӘРИ

Дигәт етмәк лазымдыр ки, төвбә тәкчә дили тәрпәдиб «Әстәғфируллаһ», «Төвбә етдим» демәк дејилдир. Бөлкә бир чох шәхсләрә малик олмалыдыр. О чүмлөдән:

а) Кечмиш күнаһлардан пешман олараг етдији күнаһы нәзәрдә тутуб десин: Каш, о әмәли јеринә јетирмәјәјдим!

б) Һәмишәлик олараг күнаһы тәрк гәрарына кәлсин.

в) Чамаатын һаггыны өдәсин. Мәсәлән, бир нәфәрә борчлудурса, онун борчуну гај-



Фото «ИМАН»

ТӨВБӘ ГАПЫЛАРЫ АЧЫГДЫР...

тарсын. Әкәр һәмин шәхс вәфат етмиш оларса, онун варисинә гајтарсын. Һәмчинин, әкәр башга бирини тәһгир едибсә, онун гејбәтини гырыбса, төһмәт вурубса, ондан һалаллыг алсын.

г) Аллаһ-тааланын һаггыны өдәсин. Мәсәлән, тәрк етдији вачиб әмәлләрин гәзасыны јеринә јетирсин.

д) Ибадәт вә итаәтин чәтинликләриндән дадсын. Чох јахшы олар ки, инсан күнаһ вәситәсилә гәлбиндә јаратдығы зүлмәти итаәт нуру илә мөһв етсин, бачардығы гәдәр ибадәт етсин, күнаһын ширинлијини даддығы кими ибадәтин чәтинлијини дә дадсын. Белә ки, нәтичәдә күнаһ онун нәзәриндә чиркин иш һесаб олунсун.

Һәзрәт Әли (ә) бу барәдә бујурмушдур: **«Төвбә гәлб пешманчылығы, диллә үзрәхлығы етмәни, чидди гәрара кәлмәни вә күнаһы тәрк етмәни давам елдирмәкдир»**.

ТӨВБӘНИН НӘТИЧӘЛӘРИ

Төвбә етмәк вә онун гәбул едилмәси Аллаһ-тааланын мисилсиз вә Ән бөјүк мөрһәмәтидир. Төвбә бир чох нәтичә вә тә'сирләрә маликдир ки, онлардан бир нечәсини нәзәринизә чатдырырыг:

1) Һәгиги төвбә күнаһкар инсаны елә дәјишидир ки, санки һеч бир заман күнаһ етмәмишдир. Имам Багир (ә) бу барәдә бујурур: **«Күнаһдан төвбә едән шәхс күнаһ етмәјән Адам кимидир»**.

2) Төвбә едән инсан Аллаһын севимлисинә чевриләр. Аллаһ-таала Гур'ани-Кәримдә бујурмушдур: **«Һәгигәтән, Аллаһ төвбә едәнләри сеvir»**. (Бәгәрә, 222)

Имам Садиғ (ә) бујурур: «Аллаһ-таала төвбә едәнләрә үч чүр не'мәт бәхш етмишдир. Әкәр онлардан бирини бүтүн сәма вә јер әһлинә версәјди, онларын һабысы ничат тапарды. Биринчиси, Аллаһ төвбә едәнләри сеvir. Икинчиси, Аллаһ-тааланын әршини дашыјан вә онун әтрафында олан мәләкләр төвбә едәнләр үчүн бағышланмаг истәјәрләр. Үчүнчүсү, Аллаһ Өзүнүн рәһмәт вә әфвини төвбә едәнләр үчүн гәрап вермишдир.

3) Һәгиги төвбә күнаһын тә'сирләринин арадан галдырылмасына сәбәб олур. Имам Садиғ (ә) бу барәдә бујурур: **«Инсан һәгиги төвбә едән кими Аллаһ ону сеvir, һәм дүнјада, һәм дө Ахирәтдә онун күнаһларынын үстүнү өртүр. Сонра ики мәләјин онун үчүн јаздығлары күнаһлары онларын јадындан чыхардыр, бөдән үзвләринә вәһј едир ки, онун күнаһларыны кизли сахласынлар. Јер үзүнә (онун күнаһ етдији јерә) көстәриш верир ки, онун күнаһларыны кизли сахласын»**.

4) Төвбәкарын күнаһлары јахшылығыла вәз едилер.

5) О, Илаһи не'мәтләрлә долу олан Чәннәтә дахил олар.

6) Гијамәтдә рүсвәј олмаз.

7) Төвбә онун дуасынын гәбул олунмасына сәбәб олур.

8) Төвбә өмрүн узанмасына сәбәб олур.

ТӨВБӘ АЛЛАҘ РӘҘМӘТИНӘ ДОҒРУ АЧЫЛАН БИР ГАПЫДЫР

Аллаһ-таала инсанлара күнаһдан узағлашмағы әмр етсә дө, бир чохлары, һәтта азсајлы инсанлар истисна олмагла бүтүн бөшәрийјәт күнаһа алудә олур. Анчаг күнаһ етмәклә һеч дө өзүмүзү чарәсиз билмәмәли, бүтүн јолларын бағландығыны дүшүнмәмәлијик. Аллаһ-таала күнаһлар үчүн «төвбә» адлы бир гапы гојмүшдүр ки, бу јолла инсан өз күнаһларындан тәмизләниб Аллаһ мөрһәмәтинә говуша биләр. Аллаһ-таала Гур'ани-Кәримдә бујурмушдур: **«(Ја Мүһәммәд! Мөним адымдан бөндөлөримә) де: Еј мөним (күнаһ төрөтмәклә) өзләринә зүлм етмәкдә һәдди ашмыш бөндөлөрим! Аллаһын рәһминдән үмидсиз олмајын. Аллаһ (төвбә етдикдә) бүтүн күнаһлары бағышлајыр. Һәгигәтән, о, бағышлајандыр, рәһм едәндир!»** («Зумәр», 53)

Мөвзуну Пејғәмбәр (с) вә Имам Сәччаддан (ә) олан ики көзәл дејимлә тамамлајырыг.

Пејғәмбәр (с) бујурмушдур: **«Күнаһкар шәхс төвбә етдикдә Аллаһ-таала, сусуз сөһрада јухуја кедәрәк миник вә азүгәсини итирмиш, бунлары ахтарараг јорулуб өлдән дүшмүш вә јорғунлуг нәтичәсиндә јенидән јухуја кетмиш, ајылдыгда миник вә азүгәсини өз јанында көрәркән сеvirинән шәхсдән дө чох сеvirин»**.

Имам Сәччад (ә) «Таибин» (төвбә едәнләр) адлы мүнәчатында Аллаһ-таалаја белә хитаб едир: **«Еј бөндөлөринә төвбә адлы рәһмәт гапысы ачан, Гур'анда «Аллаһа сидг үрөклә төвбә един» дејә бујуран Аллаһым! Индиј бу ачыг гапыдан ичәри кирмөјәнләрин нә бөһанәси галыр?»**

Бу ики көзәл кәламдан баша дүшүлүр ки, төвбә гапысы һәмишә бөндөләрин үзүнә ачыгдыр вә һеч бир гүввә бу гапыны бағлаја билмәз. Әлбәттә, бу гапынын ачыг олмасы һеч дө инсаны күнаһ етмәјә сөвләндирмәмәлидир.

Аллаһ-таала һабымызы сидг-үрөклә төвбә едәнләрдән гәрап версин. Амин!

Тофиг ИЛЪАМ

КӨРБЭЛА

Сәндә бу күн ган олачаг, Кәрбәла,
Һәр јерин әлван олачаг, Кәрбәла.

Јүксәләчәк әршә гәдәр наләләр,
Шивәнү-әфған олачаг, Кәрбәла.

Говрулачаг гыз балалар су үчүн,
Һаллары јаман олачаг, Кәрбәла.

Ајры дүшәчәк баш илә күл бәдән,
Һәрәси бир јан олачаг, Кәрбәла.

әсиләчәк голлары шир Аббасын,
Түлкүләр “аслан” олачаг, Кәрбәла.

Гасим илә битмәсә әјәр дөјүш,
Әкбәрә мејдан олачаг Кәрбәла.

Дүз боғазындан вурулар көрпәси,
Шаһ һүсејн бүрјан олачаг, Кәрбәла.

Өјлә ки, јетишди ахыр сон мәгам,
О өзү гурбан олачаг, Кәрбәла.

Од вурулуб одланачаг хејмәләр,
Бирбәбир талан олачаг, Кәрбәла.

Әһли-әјал чәһд едәчәк, гачмаға
Демә ки имкан олачаг, Кәрбәла.

Данышачаг бир һалы јох бимарын,
Тәк көзү кирјан олачаг, Кәрбәла.

Сәсләнәчәк һәр тәрәфә аја баба!
Сәкинә налан олачаг, Кәрбәла.

Нечә-нечә дағ дәјәчәк Зејнәбә,
Санма ки дәрман олачаг, Кәрбәла.

Дујмајачаг Шүмүр өзү, хәнчәри
Амма пешиман олачаг, Кәрбәла.

Јетмиш ики баш кедәчәк низәдә,
Дүз Шама рәван олачаг, Кәрбәла.

Долашачаг әһли-әјал елбәел,
Һаг елә нишан олачаг, Кәрбәла.

Билинәчәк Шүмүр Језид ким имиш,
Бах онда диван олачаг, Кәрбәла.

им бу һекајәти дујуб анласа,
О әсл инсан олачаг, Кәрбәла.

Тәбә кәлиб јаздығы индән белә,
Адына үнван олачаг, Кәрбәла.

Шаһи-шәһиданә салыб меһрини,
Севкиси үмман олачаг, Кәрбәла.

Һәшрә гәдәр нәш'ә нәдир, билмәз о,
Һалы пәришан олачаг, Кәрбәла.

Ары пәтәјинә дөнүб сызлајар,
Үрәји шан-шан олачаг, Кәрбәла.

Онда онун ады да адын илә,
Дилләрә дастан олачаг, Кәрбәла.

Бир күн әкәр чаһаны тәрк ејләсә,
Һаггына меһман олачаг, Кәрбәла.

Јазмаса Илһам белә гәмдән әкәр,
Ше'ринә нөгсан олачаг, Кәрбәла.

КИМИН ЈАРЫСАН, ШӘҺРИЈАР?

Москвада јашадығым 80-чи илләрдә Вәтән һәсрәти илә алышан гәлбимин атәши сөнмәсин дејә «Әдәбијјат вә инчәсәнәт» гәзетинә абунә јазылдым. Гәзетин, демәк олар ки, һәр нәмрәсиндә бир вә ја ики сәһифә (8 сәһифәдән ибарәт гәзет иди) Чәнуби Азәрбајчан мөвзусуна һәср олунурду. Азәрбајчанын «халг шаирләр»инин вә јазычыларынын о тајлы Азәрбајчан халгынын «ачыначағлы вәзијјәти» һаггында мәгаләләри дәрч олунурду. Бу јазыларда көзүм «Филан шаирин вә јахуд филан јазычынын Шәһријара мәктубунда» бу гәрибә сөзләрә раст кәлирди. Белә сөзләр дүшүнчәләрим мүйәмәли суалларла јүкләјирди: «Көрәсән, Шәһријар өз милләтинин дүшмәнидир? Сәттархан, Шәһријар кими зијалылар Совет Азәрбајчанынын «гејрәтли» зијалылары илә гаршы-гаршыја дуруларса, јә'ни бир чәбһәдә дејилләрсә, көрәсән, бу милләтин ахыры нечә олачаг? Суаллар чаван гәлбими сарсыдыр, аз галырды бағрым чатласын. Чавабсыз галан даһа бир суал дүшүнчәләрим думанландырырды. Ахы, редаксија Шәһријарын ше'рләрини нијә чап етмир ки, биләк фикри нәдир? Јә'ни о гәдәр јанлыш фикирдәдир ки, неч чап етмәјә дә дәјмәз? Бу суалын чавабы исә 20 ил кечикди.

Бу јахынларда Шәһријарын бу тајда јашајан сојдашларына мүрачигәт формасында јаздығы бир ше'рлә, даһа сонра исә бүтүн јарадычылығы илә таныш олмағ имканы газандым. Өзүмү улу Шәһријарын сөз сәнәтини тә'рифләмәк мөғамындан кәнар билирәм. Амма бир кәлмә илә фикрим әзиз охучулара чатдырмағ истәјирәм. Онун әсәрләринин чоху һејдәр бабанын гучағында бөјүмүш гејрәтли кишиләрин сағлам дүшүнчәсинин әксидир. Сәрһәд дағылан илләрдә бөјүк гардашым да имкандан истифадә едиб көзләри јол чәкән сојдашларын көрүшүнә кетди. Гајыдандан сонра мәнә ордакыларын Шәһријары Иран халгынын шаири сајдығыны деди, онун Һәфиз, Сә'ди, Фирдовси... илә јанашы тутулдуғуну билдирди. Мән е'тираз едиб дедим ки, фарслар өзләри үчүн дејир, һамы билир ки, Шәһријар сырф Азәрбајчан шаиридир. Бу сөзләри дејән мән јох мәним «совет тәрбијәм» иди. Мә'луматсызлығым мәтбуатымызын «хидмәти» илә бағлы иди. Ахы, мән һардан биләјдим ки, Сејид Мәһәммәд-һүсејн Шәһријарын фарс дилиндә јаздығы ше'рләр Азәрбајчан дилиндә јаздығы әсәрләрдән хејли чохдур. Ше'рләрин әксәријјәтини дә Ислам Пејғәмбәринин (с), Имамларымызын мәдһи, мәрсијәләр тәшкил едир.

Һәзрәт Әли (ә) бујурур: «Инсан өз дилинин архасында кизләнир».

Тале Аллаһын көмәји илә Азәрбајчан мәтбуатынын башы үстүндә чәм олан гара булудлары дағытды, гәлбимизи Һүсејн ашиги Шәһријар адлы бир әдәби күнәшин шүасы илә долдурду, «гејрәт ганымы гајнатды». Һүсејн јары Шәһријары таныдым. Мәһәррәмлик күнләриндә исә буна бир даһа әмин олурам вә Шәһријарын мәшһур ше'риндән бир һиссәни охучулара хатырлатмағ истәјирәм.



Биз дә Ислама гајытдығда кәлин әлбир олағ,

Түркләрин һәр ики дүнјасы гајытсын јеринә

Күфрү көрдүз нечә чиј-чиј једи Ислам чијәрин,

Сиз дә күфрүн чијәрин инди кабаб етмәлисиз

Апарыб Гафгазы чәнк илә чаваб етди бизә

Сиз дә бу күфрә чиһад илә чаваб етмәлисиз

Говзајын нә'рејә тәкбирлә мүсәлманлығызы,

Фарси тәк сабит един Ислама салманлығызы

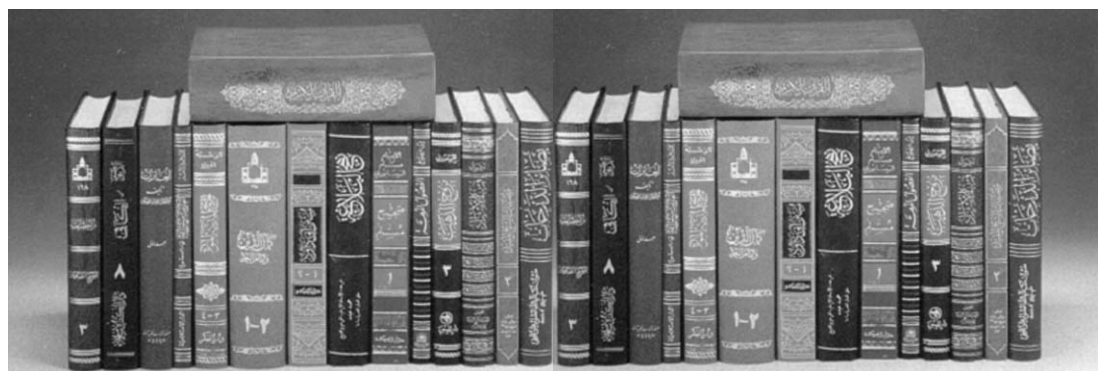
Фарсы, түркә-әрәбә фаиғ едән Салмандыр

Көстәрин сиз дә бу Билгејсә сүләјманлығызы

Һәр ким Аллаһына баш әјмәди һејван галачағ

Көстәрин сиз дә бу һејванлара инсанлығызы.

Мәһәдир ӘҺӘДОВ



«Аллаһ юлунда өлдүрүләнләрә [шәһид оланлара] «өлү» демәјин.
Әксинә, онлар диридиләр, лакин сиз буну дәрк етмирсиниз.»

(«Бәгәрә», 154)

Елчин пиллеләрдән сүр'әтлә ашағы енди. Институтун лајбалај ачылмыш гапыларына чатдыгда узадан бир нечә тәләбә јолдашынын - ики гыз, бир оғланын она әл етдијини көрүб дајанды. Онлар күләкүлә Елчинә јахынлашдылар. Оғлан төвшүјә-төвшүјә деди:

- Елә тез-тез кедирсән ки, сәнә чатмаг олмур.

Елчин әлинин архасы илә онун ири гарнына јавашча вурду:

- Арыгламаг лазымдыр, идман еләмәк лазымдыр...

Көк оғлан илә биркә олан ики гыз күлүшдү.

- Елик, а где твоја машина, что-то не вижу? - гызлардан бири сорушду.

Елчин мәғрур бир көркәм алды. Дин-мәз-сөјләмәз күчәјә чыхыб "Мерседес"инин јанында дајанды:

- Ну как?

Тәәччүбдән јолдашларынын ағзы ачыла галмышды.

- Папанынкыдыр? - дејә көк оғлан тәләсик сорушду.

- Мәнә алыб. - Елчин машинын гапысыны ачды вә франсыз әдасы илә гызлара ишарә етди. - Прошу вас.

Чаван оғлан сәрт бахышла ону сусдурду, јә'ни сәнлик дејил.

Елчин машинын гапысыны чәлд ачыб чаван оғланла үзбәүз дајанды. Оғлан онун голундан нәзакәтлә јапышыб еһмалча бир кәнара чәкди. Елчин бир машындакылар, бир дә оғлана бахды, һеч нә демәјиб онун ардынча кетди. Онлар машындан бир аз араланандан сонра оғлан Елчиндән:

- О бинаны көрүрсән? - дејә сорушду.

- Һә, көрүрәм, нечә бәјәм?

- Нәдир ора?

- Мәсчиддир.

- Онун гапысындакы бајрағы нечә, көрүрсән?

- Һә, көрүрәм.

- Нә рәнкдәдир?

- Нә демәк истәјирсән?

Һеч, сорушурам нә рәнкдәдир?

- Гара, нә олсун ки?

Оғлан сусду. Башыны ашағы салды. Елчин тәәччүблә чавана, онун шәвә кими гара сагалына бахырды. Бирдән оғлан башыны галдырды, Елчинин көзләринин ичинә бахыб сорушду:

- Сәнчә, нәјә көрә гарадыр?

- Билмирәм.

Елчин онун далынча баха-баха галды. Оғлан гара бајраг асылмыш гапыдан кириб көздән итди. Бу заман көк оғланын сәси ешидилди:

- Елик, кәл чых да!

Елчин көнүлсүз машынына тәрәф кетди. Јолдашлары көзләрини ондан чәкмирдиләр. О, сүкан архасына кечән кими көк оғлан деди:

- Сәнә нә олуб, һалын дәјишди бирдән-бирә?

- Һеч нә олмајыб.

- Мәнә дә јох да... Нәсә олуб ахы...

- Дедим ки, һеч нә олмајыб. - Елчин башыны сүкана сөјкәди.

- Ләтифә данышым?

Елчин башыны галдырыб көк оғлана бахды. Гыпгырмызы сифәти, көк јанаглары, домба-шоркөз бахышлары - һамысы онда бирдән-бирә икраһ һисси доғурду. "Нечә олуб ки, белә бир адамла јолдаш олмушам?" - дүшүндү. Һисс еләди ки, үрәји буланыр. Көзүнү тез ондан чәкиб јола дикди. Сакит күчәдә тәк-түк адам кәлиб кечирди.

Көк оғлан боғазыны арыглајыб сөзә башламаг истәјирди ки, Елчин онун сөзүнү ағзында гојду:

- Кәс сәсини!

Ифтихар АББАСХАНЛЫ

ЫИДАЈӘТ ЈОЛУ

(Һекајә)

О, тәзә машыныны шәһәрдә бир гәдәр сүрдү. Отурачаға јажанмыш көк оғланын ләззәтдән ағзы суланырды.

- Һә, нә вар, нә јох, сөһбәт елә көрәк. - Елчин оғлана деди.

Гызлардан бири архадан дилләнди:

- Бајаг дәрәдә мәнә о гәдәр ләтифә данышыб ки, күлмәкдән гарным ағрыјыр.

- Доғрудан? Бизә дә даныш да. - Елчин оғлана бахды.

Көк оғлан гыза тәрәф чеврилиб бахды:

- Нара, бәлкә сән данышасан? Һи, һи, һи...

- Јох, јох, сән данышанда даһа күлмәли чыхыр.

Көк оғлан ләтифәләрини данышмаға башлады. Елчин аз гала гәшш едәчәкди, она көрә машыны сахлады.

Көк оғланса ара вермир, ләтифәләрини данышыр, бунула онлары санки гыдыглајырды. Машынын пәнчәрәләри ачыг олдугундан сәсләри Аләми башына көтүрмүшдү. Бу вахт чаван бир оғлан машына јахынлашыб пәнчәрәдән Елчинә деди:

- Халоглу, бир дәгигә олар сәни?

Елчин башыны чевириб бахды. 24-25 јашлы, көзәл сималы бир чаван иди.

- Нәди? - Елчин сорушду.

- Ишим вар.

- Нә ишин вар? - Елчин чиддиләшди.

- Бир дәгигә...

- Бурдан дејә билмирсән?

- Јох...

Бу вахт көк оғлан сөһбәтә гарышды:

- Гагаш, вахтымызы алма, де көрәк нә истәјирсән?

Оғлан јенидән сусду. Бу дәфә сүкуту Елчин позду:

- Нијә гарадыр?

Оғлан бир гәдәр астадан дилләнди:

- Чүнки мөһәррәмликдир.

- Мөһәррәмлик нәдир?

Оғланын сәси бу дәфә чоһ һәзин чыхды: - Бизим он ики мә'сум имамымыздан үчүнчүсү Һәзрәт Имам Һүсејн әлејһиссәлам мөһәррәм ајында шәһид олмушдур. Буна көрә дә мүсәлманлар бу ајда чоһ дејиб-күлмәзләр, тој етмәзләр, шадлыг мәчлисләри гурмазлар; јас сахларлар, Имам Һүсејнә ағлајарлар. Мән мәсчидә кедирдим, көрдүм сиз һеј дејиб-күлүрсүз, она көрә дә өзүмә борч билдим ки, кәлиб бу барәдә сизә бир мүсәлман гардаш кими хәбәрдарлыг едим.

Елчин динмәди. Билмирди нә десин. Бир аз кечдикдән сонра астадан сорушду:

- Сиз орда... Мәсчиддә нә едирсиз?

Кәнч көзләнилмәз суалдан тутулан кими олду. Амма тез дә өзүнү әлә алыб:

- Намаз гылырыг, моизәјә гулаг асырыг, - деди. Бир гәдәр тәрәддүдән сонра деди: - Истәјирсән, кедәк өзүн көр нә едирик?

Елчин бу тәклифдән диксинди, үрәјинин дәјүнтүсү тәзләшди.

- Јох, јох, елә-белә сорушурдум, - деди. Сонра әләвә етди: - Бағышла, мән билмирдим бу ајда белә шејләр етмәк олмаз...

Оғлан ону башдан-ајаға көздән кечириб "Аллаһ бағышласын" деди вә тез араланды.

Көк оғланын домба көзләри елә бил бир аз да бәјүјүб пыртлады вә аз галды һәдәгәсиндән чыхсын.

- Нә дедин? Мәнимләсән?

- Һә, сәнинләјәм! Дүш рәдд ол бурдан!

- Ну что ты, Елик? Да что с тобой? - Гызлардан бири наз-гәмзә илә ишә гарышды.

- Мән сәнә көстәрәрәм! - дејә көк оғлан әндамына јарашмајан бир чәлдликлә машындан дүшдү, гапыны зәрблә чырпды. Гызлар да онун далынча машындан дүшдүләр.

Елчин бир мүддәт беләчә галды. Сонра машыны ишә салыб орадан узаглашды. Дәнизкәнары парка чатанда "Мерседес"ини сахлады. Бош скамја тапыб әјләшди, дәнизә тамаша етмәјә башлады. Гағажылар дәнизин үстүндә фырланыр, јем ахтарырдылар. Һәрдән дә шығыјыб суја баш вурур, јемләрини көтүрүб јенидән һаваја галхырдылар.

Чаван оғланын дедикләри Елчинин јадындан чыхмырды. "Мөһәррәмлик", "шәһид", "Имам Һүсејн" кәлмәләри бир-биринин ардынча бәјниндән сүр'әтлә кечирди. Беләчә бир һејли отурду. Башыны бир дә галдырыб әтрафа нәзәр саланда, артыг, шәр гарышмышды. О галхыб машына сары кетди...

Һамы евдә иди. Атасы диванда әјләшиб гәзет охујурду. Бачысы илә анасы телевизора бахырдылар. Елчин истәди гапыны јавашча өртсүн. Амма алынмады. Һамы дөнүб гапыја бахды. Елчин сәссизчә өз отағына кечди. Гапыны архасынча өртән-



дә бачысынын сәсини ајдынча ешитди: "Папа, мән сәнә дедим ки, бу машины она алма. Инди сәһәрдән ахшамадәк орда-бурда авараланаңаң".

Башга вахт олсајды, бачысынын чавабыны верәр, кимин авара олдуғуну она көстәрәрди. Амма инди динмәди. Һеч ондан инчимәди дә. Еләчә чарпајысына узаныб әлләрини башынын далында чарпазлады, көзләрини тавана зилләди.



Үч күн иди ки, Елчин мәсчидин һәндәвәринә доланыр, амма ичәри кечмәјә чүр'әт етмирди. Ахыр ки, бир дәфә үрәкләниб Аллаһ евинин гапысына јахынлашды. Бир гәдәр әјилиб ичәри бахды. Ичәридән сәс кәлирди. Амма данышаны көрмәди. Билмирди нә етсин, ичәри кечсин, кечмәсин? Ики-үч нәфәр даныша-даныша кәлиб онун јанындан кечдиләр, мәсчидә кирдиләр. "Әши, мәни јемәјәчәкләр ки?" фикирләшиб онларын далынча гапыдан ичәри кечди. Бир гырағда дајаныб әтрафа көз кәздирди. Мәсчидә јеничә кәләнләрдән бири чибиндән пул чыхарыб "нәзир гутусу"на атды. Сонра кечиб бир кәнарда отурду.

Елчин дә әлини тез чибинә салды. Нә гәдәр олдуғунун фәргинә вармадан бир нечә әскинас чыхарыб гутуја салды. Сонра кечиб бир кәнарда әјләшди. Әввәлчә истәди о киши кими бардаш гуруб отурсун. Көрдү ки, јох, һамы бардаш гурмајыб - раһат олду. Јенидән әтрафына көз кәздирди. Она дигәт едән јох иди. Һамы башыны галдырыб пилләкәнә охшар бир күрсүнүн үстүндә отуруб данышан моллаја гулаг асырды.

Бир нечә дәгигәдән сонра Елчин өзүнү артыг тамамилә сәрбәст һисс едирди. Фикри, руһу сақитләшмиш, бејниндәки әзаблы фикирләр јох олмушду. Бүтүн вүчүду илә моллаја гулаг кәсилмишди.

Молла ермәни гулдурларынын Вәтәнә басғынындан, онларын төрәтдикләри вәһшиликләрдән данышыр, торпағы севмәјин имандан олдуғуну дејирди.

Молланын дедикләри, иллаһ да азәрбајчанлы гыз-кәлинләрин башына кәтирилән мүсибәтләрдән сөјләниләнләрдән Елчинин гејрәт дамары гајнамаға башлады. "Алчағлар, вәһшиләр, һарамзадалар" - дејә өз-өзүнә пычылдамаға башлады.

Молла исә һеј данышырды. Ајә, һәдис сөјләјир, шәһадәтин уча мәгамындан - һеч бир савабын шәһид савабына чатмајачағындан данышырды.

Елчин гулаг асыр, дејиләнләр ағына батырды. "Шәһидләр әлмүр" - дејирди молла Гур'андан ајә кәтир, рәвајәт, һәдис сөјләјирди вә сонда да сөзү јаваш-јаваш кәтириб Имам Һүсејн барәсиндә данышмаға башлады.

Елчин гулаг асырды. Молла Имам Һүсејндән данышдығча, Елчинин гәлбиндә о чәнаба гәрибә бир мәһәббәт баш галдырырды. Моизәчи Имамын һагг јолундан, гәһрәмәнлығларыннан, һагг ашиги олмағындан, онун дејүш мејданында төк галмағындан данышырды.

Елчинин көзү јашармышды. Истәјирди ки, бу саат Кәрбәлада - һәмин дејүш мејданында олсун, Језид гән уддурсун.

Молла исә данышыр, данышырды:

- Куфә әһлиндән олан Јә'губ адлы бир шаир дејир: "Бир күн евә кәләндә көрдүм амам бикеф отуруб. Дедим, нә олүб, деди ки, бала, истәјирәм кедим Имамы көрүм, әлин-ајағын өпүб зијарәт едим, сөһбәт етдим. Дедим, ана, гој бир аз мадди вәзијјә-

тим дүзәлсин, бир аз пул тапым, мүтләг сәни Имамын јанына апарарам.

Һәр күн евә кәләндә анамы ағлар көрәрдим. Бир күн хәбәр ешитдим, кәлдим анамын јанына, дедим ки, ана, бир нәфәр "харичи" гијам едиб, чамаат онунла дејүшә кедир, кедим онунла дејүшә, әлимә бир аз гәнимәт-филян дүшәр, сатарам, кедәрик Имамын зијарәтинә. Анам разы олду, амма бир нәсиһәт дә етди ки, бала, куфәлиләрә чоһ да бел бағлама, инанма...

Нә исә ... Кетдим, көрдүм ки, анамын дуасы мүстәчаб олмајыб. Өлән-өлүб, гарәт олуан-олунуб, гуртарыб (Ашура күнү чатыбмыш ора). Кетдим Өмәр Сә'дин јанына. Дедим ки, мән дә истәјирдим дејүшдә иштирак едим, амма кечикмишәм. Өмәр Сә'д деди: "Јох, елә јахшы вахтда кәлиб-сән." Бир гылынч верди мәнә, деди: "О харичини көрүрсән, дүшүб галыб орада. Кет, онун башыны кәс, сәнә чоһлу пул верәчәм."

Кетдим, дурдум онун јанында, бахдым, бахдым. Өз-өзүмә дедим ки, буну өлдүрмәјәчәјәм, ахы билмирәм нә күнаһын саһибидир. Бирдән о шәхс көзләрини ачды, мәнә бахды, тәбәссүмлә деди: "Јә'губ, кәл, кәл кәс башымы, тез ол, ахы сәни евдә көзләјән вар. Амма башымы Өмәр Сә'дә вермә, апар вер анана". Дедим ки, сән кимсән, мәни һардан таныјырсән? Деди: "Јә'губ, ананын зијарәтинә кетмәк истәдији Имам Һүсејн мәнәм".

Молла бура чатанда Елчиндән түкүрпәдичи бир налә гопду. "Вај, вај!" - дејиб баш-көзүнә вурмаға башлады. Мәчлисдәкиләр дә ағлајырдылар, амма Елчинин фәрјады даһа јанығлы иди. Көзүнүн јашы сел кими ахыр, үзүндән сүзүлүб халчаја төкүлүрдү.

Һамы сон дөбдә кејинмиш бу оғлана бахыб тәәччүләнди. Гоҗа, чаван, ушаг - һамы Елчинин ағламасындан көврәлмишди.

Елчин исә ағлајыр, көзүнүн јашы гурумаг билмирди. Елә бил ки, ән әзиз адамыны әлдән вермишди. Бир гәдәр беләчә ағладығдан сонра сақитләшди. Јанында әјләшмиш гоҗа бир киши әлиндәки дәфтәрчәни она узадыб деди:

- Бала, буну көтүр, һәрдән мәнимчүн дә дуа ет.

Елчин гоҗаја бахмадан әлини узадыб дәфтәрчәни алды.



Артыг һәр шеји өлчүб-бичмишди. Өзүнә лазым олан ән зәрури шејләри чантасына јығды. Сонра бир парча кағыз јазыб столун үстүнә гојду: "Мама, мән бир нечә күнлүјә евдә олмајачағам. Нараһат олма. Өпүрәм. Елчин".

Отаға сон дәфә көз кәздирди. Елә евдән чыхмаг истәјирди ки, көзү чарпајынын үстүндәки дәфтәрчәјә саташды. Көтүрүб вәрәгләмәјә башлады. Имам Һүсејн (ә) барәсиндә јазылмыш мүхтәлиф ше'рләр, ноһәләр, мәрсижәләр топлусу иди. Чарпајыда отуруб охумаға башлады.

Дилим ағзымда доланмыр, бахын әтшан дилимә,

Бир ичим су верин, еј фиргеји-үдван, дилимә.

Елчин көврәлди. Јенидән охумаға башлады:

Ја Һүсејн, ким сән кими өз ханыма-ныннан кечәр?

Ким сәнин төк һәгг јолунда баш-чанындан кечәр?



Еј Кәрбүбәланын султаны Һүсејним, Һүсејним,

Дәрјајә Фәратын әтшаны Һүсејним, Һүсејним.



Зејнәб кәзәрди һејран, мејдани-Кәрбәланы,

Көрдү дүшүбдү бисәр султани-Кәрбәланы.



Чүн хејмәләр Шүмрә һөкм олду гарәт олсун,

Аз галды Кәрбәлада бәрпа гијамәт олсун.

Елчин ағлајырды. Әлинин далы илә көзүнүн јашыны силмәк истәјир, амма бачармырды, чешмә кими ахырды көзүнүн јашы.

Һүсејнә јерләр ағлар, көјләр ағлар, Рәсули-Мустафа-Пејғәмбәр ағлар.

Елчин ајаға галхды. Дәфтәрчәни бүкүб чибинә гојду вә отагдан чыхды - чәбһәјә јола дүшдү



Бир аја јахын иди ки, Елчин чәбһәдә иди. Бу мүддәт әрзиндә һүнәр көстәрмишди, һамы ондан данышырды. Һәтта, азәрбајчанлыларын гулағына кәлиб чатмышды ки, ермәниләр онун башына хејли мигдарда пул тә'јин етмишләр.

Кечә иди. Азәрбајчанлы әскәрләр тонгал галајыб әтрафында ики-ики, үч-үч отурмушдулар. Сабаһ онлары чәтин бир дејүш көзләјирди.

Елчин тонгалын әтрафында төкчә отурмушду. Дәфтәрчәни тонгалын ишығында вәрәгләјир, ше'рләри дәнә-дәнә охујурду.

Чәбһәдә олдуғу мүддәт әрзиндә о гәдәр дејишмишди ки, өзүнү таныја билмирди. Имам Һүсејнин вурғуну иди. О Һәзрәтин ады кәләндә ихтијарсыз олараг көз јашлары төкүрдү.

Инди дә јалғыз һалда отурмуш, ше'рләри зүмзүмә едирди. Бу вахт көрдү ки, бир нәфәр она сары кәлир. Арыг, ортабојлу бир оғлан иди. Елчин ону таныды. Бу, ушағларын "шаир" дејә чағырдығлары оғлан иди. "Шаир" Елчинә јахынлашыб тонгалын јанында отурду. Әлләрини тонгала јахынлашырды. Сонра бир-биринә сүртүб деди:

- Елчин, сән нијә һәмишә төк отурурсан?

Елчин чаваб вермәди. Јердән бир чубуг көтүрүб тонгалы гарышдырды. "Шаир" суалындан елә бил ки, утанан кими олду. Башыны ашағы салды. Бу вахт Елчин дилләнди:

- Сәнә нијә "шаир" дејирләр?

Оғлан сөһбәтин ачылдығыны көрүб севинди. Һәвәслә деди:

- Һеч, һәрдән ше'р-зад јазарам.

- Мәнә дә охујарсанмы?

- Бу нә сөздүр, әлбәттә охујарам!

Буну дејиб "шаир" дөш чибиндән бир дәфтәрчә чыхартды. Бир аз вәрәгләдикдән сонра деди:

- Һә, тапдым. Буну тәзә јазмышам.

Елчин көзләрини марагла "шаирә" дикди.

- Шәһријары таныјырсанмы? - дејә "шаир" ондан сорушду.
 - Елә-белә, адыны ешитмишәм.
 - Онун "Һејдәрбаба" адлы ше'ри вар. Она бир нәзирә јазмышам. Гулаг ас.
 "Шаир" мәхсуси бир көркәм алыб охумаға башлады.
 Елчин диггәтлә гулаг асырды. Ше'рдән хошу кәлмишди. "Иншаллаһ, тезликлә арзуна чатасан", - дејиб ајаға галхды. "Шаир" дә онунла биркә тез галхды.
 - Бәс сәнин охулуғун нәдир? - дејә Елчинин әлиндәки дәфтәрчәни она узатды. "Шаир" бир гәдәр вәрәгләдикдән сонра деди:
 - Бунлары өзүн јазмысан?
 - Јох, бир нәфәр вериб.
 - Јахшы ше'рләрди.
 Сонра бирини додагалты зүмзүмә ет-мәјә башлады.

дәтли чаванын әл-голуну бағлајыб, сүрүјә-сүрүјә өз гәраркаһына кәтирдиләр. Һәрәсини бир ағача бағладылар. Үз-көзләринә вәһшичәсинә тәпик-јумруг ендирдиләр. Јекәбурун бир ермәни исә о бириләрә нәсә деди. Әл сахладылар. Јекәбурун ермәни әсирә јахынлашды. Елчинин үст-башы тамам ган ичиндә иди. Чијәри сусузлуғдан јанырды. Јекәбурун ермәни азәрбајчанча деди:
 - Ара, су ичмаг истырсан?
 Елчин динмәди.
 - Ара, гәл геч бызым тарафымыза, сана һар бир шеј верарыг.
 Елчин дүз онун көзләринин ичинә бахды, деди:
 - Имам Һүсејн демишди: "Зилләт бизләрдән узагдыр".
 Јекәбурун ермәни көзләрини дөјүб Елчинә бахды:

узунбурун ермәни Елчинин башыны әлиндә тутуб онун јанына кәтирди. Башы галдырыб "Шаир"ин көзләри өнүндә тутду.
 - Сан нә дејирсән? Бундан дәрс алдыны?
 - дејә баша ишарә етди.
 "Шаир" баша бахыб јаныглы-јаныглы деди:

Һүсејнә јерләр ағлар, көјләр ағлар,
 Рәсули-Мустафа-Пејғәмбәр ағлар.

Јекәбурун ермәни дәһшәтлә она бахды. Чәлимсиз, арыг оғланда бу чүр руһ һарадан иди? Анлаја билмирди. Тез әлиндәки башы бир кәнара тулады. "Шаир"ин сачларындан јапышды. Бир көз гырпымында онун да башыны бәдәниндән ајырды. Сонра әмр еләди ки, башлары ағачдан кәсдикләри ики будаға кечирсинләр. Будағлары галдырыб бир тәпәнин башына бәркитди-



Һүсејнә јерләр ағлар, көјләр ағлар,
 Рәсули Мустафа-Пејғәмбәр ағлар.
 Елчин чох тәәччүбләнди. Ахы бу ше'р онун ән чох зүмзүмә етдији ше'р иди. Сонра әлини узадыб дәфтәрчәни ондан алды вә деди:
 - Кедәк бир аз динчәләк. Сабаһ чәтин күндүр



Елчинлә "шаир" ермәниләрин мүһасирәсинә дүшмүшдүләр. Ики нәфәр достуну шәһид етмишдиләр. О бириләри кери чәкилмәјә мүвәффәг олмушду. Амма бу икиси бир нечә саата јахын иди ки, шир кими вурушур, бир нечә ермәнини Чәһән-нәмә васил етмишди.
 Мүһасирә чох чәкди. Артыг сусузлуғ онлары әлдән салмышды. Елчин "шаирә" бир сөз демәк истәјирди ки, ики-үч нәфәр јекәпәр ермәни онларын үстүнә атылды. Тагәтдән дүшмүш бу ики рәша-

- Ара, Имам Һүсејн кимди? Чағыр ону бура, көрах нә дејир
 Елчин она сөзүнү тамамламаға имкан вермәди. Ганлы түпүрчәјини онун јекәпәр сифәтинә, узун бурнуна атды:
 - Ај донуз оғлу донуз. Имам Һүсејнин пак адыны о мурдар дилинә кәтирмә!
 Ики-үч ермәни габаға шығыды. Лакин јекәбурун ермәни әлинин ишарәси илә онлара дајанмаг әмри верди. Чибиндән узун, ити бир бычаг чыхартды. Елчинин сачларындан јапышды. Деди:
 - Сәнин башыны бак бу бычакла касачам.
 Елчин исә мә'налы-мә'налы узағлара бахыб деди:

Һүсејнә јерләр ағлар, көјләр ағлар,
 Рәсули-Мустафа-Пејғәмбәр ағлар.

Јекәбурун ермәни бычағы Елчинин боғазына дирәди. "Шаир" үзүнү јанына чевирди. Баха билмирди. Бир дә көрдү ки,

ләр. Јекәбурун ермәни микрофону әлине алыб уча сәслә бағырмаға башлады:
 - Ара, гордунуз бу ики напарла нә етдыг? Сизы да бу гуна гојачам.
 Елә буну демишди ки, азәрбајчанлылар олан тәрәфдән сәсләр ешидилмәјә башлады. Онларла дөјүшчү бир ағыздан охујурду:

Һүсејнә јерләр ағлар, көјләр ағлар,
 Рәсули-Мустафа-Пејғәмбәр ағлар.

Јекәбурун ермәни дәһшәтлә кери чәкилди. Гулағларыны тутду ки, бу сәсләри ешитмәсин. Амма бачармады. Сәс кеткәдә чохалырды, башгалары да охујан дөјүшчүләрә гошулду.
 Јекәбурун ермәни анлады ки, дөјүшү удзушду. Онун тахта башына јалныз инди кирди: Нә гәдәр ки "Имам Һүсејн"ин ады дилләр әзбәриди, Азәрбајчан торпағы бу ики кәсик башын саһиб кими оғуллар јетиширәчәк вә онлара батмаг мүшкүл олачар.



ЧИТАТЕЛИ СПРАШИВАЮТ

КТО ТАКИЕ «АХЛ АЛЬ-БЕЙТ?»

ОТВЕЧАЕТ ИСЛАМОВЕД НАЗИМ ЗЕЙНАЛОВ

В священном Коране говорится: "Воистину, пожелал Аллах удалить от вас - Ахл аль-бейт - скверну и очистить вас всецело". (Ал-ахзаб, 33)

В предании говорится, что это аят был ниспослан в доме Уммы Саямы, жены Пророка. Когда был ниспослан этот аят, посланник Аллаха позвал Хасана, Хусейна, Фатиму и Али (мир им!) накрыл их своей накидкой и сказал:

"Боже! Они - мое семейство, так удали от них скверну и очисти их всецело". ("Сахих Муслим", том 4, стр 1882, хадис 2424)

Умм Салама спросила: "Я тоже с ними, о посланник Аллаха?" Пророк Мухаммад (ДБАР) ответил: "Ты оставайся на свой месте, ты во благе". ("Сунан ат-Тирмизи", т. 5 стр. 30)

Пророк Мухаммад (ДБАР), в течении шести месяцев проходя по утрам мимо дома Фатимы и направляясь в мечеть для совершения утренней молитвы, говорил:

"[Время] молитвы, о семейство мое!", а затем читал упомянутый выше аят.

Семейство Пророка - Ахль аль-бейт (мир им!), очищенные Аллахом от всякой скверны, - они те, которые постигают истинное значение и смысл Священного Корана, так как сказано в нем:

"Поистине, это ведь Коран благородный. В книге сокровенной. Постигают его только очищенные". (Сура Аль-Ваки'а 77-79)

По поводу аята, упомянутого в начале этого рассказа, существует множество преданий, подтверждающих, что Святой

Пророк (ДБАР) брал под свое покровительство, Али, Фатиму, Хасана и Хусейна (мир им!), причисляя их к Ахл аль-бейт (мир им!), но в то же время отказывая в этом своим женам.

Семейство Пророка (ДБАР) символизирует собой "Ковчег Спасения". В предании от Посланника Аллаха сказано:

"Мое семейство среди моей общины подобно ковчегу Ноя, кто вступит на него, спасется, а кто отвернется от него - погибнет"

Речь идет о том, что во времена больших перемен, происходящих в интеллектуальной, идеологической и социальной жизни Исламского сообщества, единственным средством спасения является доктрина Ахль аль-бейт (мир им!)

Охучулар сорушурлар

«ШИӘ» СӨЗҮ НӘЈИ ЕЪТИВА ЕДИР?»

(Устад Чә'фәр Сүбһанинин «Шиә әгидәләринин әсаслары» китабы әсасында)

"Шиә" сөзү лүғәтдә "тәрәфдар" демәкдир. Истилахда исә Пејғәмбәрдән (с) сонра мүсәлманлара рәһбәрлијин һәзрәт Әли вә онун мә'сум өвладларына мәхсус олдуғуну гәбул едән мүсәлманларын бир һиссәсинә верилән аддыр.

Тарихдән мә'лум олдуғу кими, севимли Пејғәмбәримиз (с) һәјаты боју мүхтәлиф вахтларда дәфәләрлә һәзрәт Әлинин (ә) фәзиләт вә үстүнлүкләри, еләчә дә өзүндән сонра онун рәһбәр олачағы һагда сөз ачмышдыр. Бу төвсијә вә сифаришләрә әсасланмыш рәвајәтләрә көрә, һәлә Пејғәмбәр (с) заманында бир дәстәнин Әлини (ә) әһатәјә алыб Шиә ады илә танынмаларына сәбәб олмушдур. Бу дәстә Пејғәмбәрин (с) вәфатындан сонра өз әввәлки әгидәләринә садиг галмыш, рәһбәрлик мәсәләсиндә һансыса фәрд вә ја групун мәсләһәтини Аллаһ Пејғәмбәринин (с) бујурдуғундан үстүн тутмамышдыр. Пејғәмбәр (с) дәнәминдә вә онун вәфатындан сонра бир дәстәнин Шиә Ады илә танынмасы белә олмушдур. Бу мөвзу "Әл-миләл вән-ниһәл" ("Милләтләр вә мәзһәбләр") китабынын мүәллифинин сөзләриндә дә шәрһ едилб ачыгланмышдыр.

Нобәхти (310-чү гәмәри илиндә вәфат едиб) белә јазыр: "Шиә Пејғәмбәрин (с) дәнәминдә вә ондан сонра Әлинин (ә) Имамәт вә хәлифәлијини гәбул етмиш, дикәрләриндән чәкиниб она бирләшмиш олан шәхсләрә дејилир".

Әбүлһәсән Әш'әри белә дејир: "Бу дәстәнин Шиә адландырылмасынын сәбәби будур ки, онлар Әлинин ардычыллары олмуш вә ону дикәр сәһабәләрдән даһа үстүн тутмушлар".

Шәһристанни өз әсәриндә белә јазыр: "Шиә Әлинин хусуси олараг ардычылы олуб онун Пејғәмбәрин (с) тә'јини вә вәсијјәти илә Имам вә хәлифә олдуғуна инанан кәсләрдир".

Буна әсасән, шиәлијин Ислам тарихиндән башга бир тарихи вә мејдана кәлмәсиндә Исламын зүһурундан башга бир чыхыш нөгтәси вә башланғычы јохдур. Әслиндә Ислам вә шиәлик бир сиккәнин ики үзү вә ејни заманда доғулмуш бир чөһрәнин јанағыдыр. һәзрәт Пејғәм-

бәр (с) ашкар дә'вәтинин илк күнләриндә һашими өвладларыны бир јерә топлајыб Әлинин (ә) хәлифә вә вәси олдуғуну онлара е'лан етмиш вә ондан сонра да ајры-ајры вахтларда, хусусилә, Гәдир-Хум күнүндә онун хәлифәлијини рәсмән е'лан етмишдир.

Шиә даима тәқрарланан тохумуну вәһјләрлә сәһабәләрин үрәкләринә сәпән вә заман кечдикчә ону инкишаф етдирән, Салман вә Әбузәр кими бөјүк сәһабәләри Шиә адландыран елә севимли Пејғәмбәримизин (с) өзү олмушдур. Ислам тәфсирчиләри "Иман кәтириб јахшы әмәлләр едәнләр исә јарадылмышларын ән јахшыларыдыр" ("Бәјјинә" 7) әјәсинин тәфсириндә севимли Пејғәмбәримизин (с) белә бујурдуғуну нәгл етмишләр: "Бу әјәдә Әли (ә) вә онун шиәләри нәзәрдә тутулур."

Һәзрәт Әлинин (ә) Пејғәмбәрдән сонра фәсиләсиз олараг хәлифә олдуғуна инанан шиәләрин адлары тарих китабларында гејд едилмишдир вә бу мүхтәсәр јазыда онларын адларыны чәкмәк мүмкүн дејилдир. Гејд едилән мә'нада шиәлик, дүнја мүсәлманларынын бөјүк бир һиссәсини тәшкил едән бүтүн шиәләрин бирләшдији мүштәрәк рә'јдир. Ислам тарихи бојунча шиәләрдикәр мүсәлман мәзһәбләри илә чијинчијинә Исламын јабылмасында әһәмийјәтли рол ојнамыш, мүхтәлиф елмләрә јијәләнмиш, мүһүм дөвләтләр вүчүдә кәтирмиш, бәшәријјәтә бир чох даһи елми, әдәби вә сијаси хадимләр төһфә етмишләр. Инди дә онлар дүнјанын бир чох кушәләриндә јашајыб јаратмагдалырлар.



Тәхминән 15 ил бундан габаг Гум вә Нәчәфин бөжүк алимләриндән бир нечәсиндән ешитдим ки, Кәрбәләји Мәһәммәд Казым Кәримии Саруги адлы тамам савадсыз гоча Гур'аны әзбәрдән билән олмушдур. Һадисә белә нәгл олунурду: "Чүмә ахшамы күнбатана јахын Кәрбәләји Мәһәммәд Казым јашадыгы јердә дәфн олунмуш Имамзәдәнин зијарәтинә кедир. Ичәри дахил олмаг истәдикдә ики сејид ону көрүр вә она бујурур ки, һәрәмин кәнарында јазылып вурулмуш лөвһәни охусун. Кәрбәләји онлара дејир: "Ағалар, мәним савадым јохдур вә Гур'ан охуја билмирәм". О ики сејид исә бујурур: "Охуја биләрсән". Бу заман Кәрбәләји өзүндән кедиб орадача јерә јыхылып вә сабаһысы күнүн ахшам чагынадәк орада галыр. Сабаһысы күн чамаат Имамзәдәјә зијарәтә кәлдикдә ону јерә јыхылмыш һалда көрүр, ону јердән галдырараг өзүнә кәтирирләр. О, һуша кәлдикдән сонра јазылмыш лөвһәјә бахыб онун "Чүмә" сурәси олдуғуну көрүр вә һамысыны охујур. Даһа сонра өзүнүн бүтүн Гур'аны әзбәр билдијини баша дүшүр, ондан сорушулан һәр сурәни әзбәрдән вә дүзкүн шәкилдә охуја билир.

Мәрһум һүччәтүл-ислам Мирзә Ширазинин нәвәси чәнаб Мирзә Һәсән бујурурду: "Мән ону дәфләрлә имтаһан етдим. Сорушдуғум һәр бир әјәни һансы сурәдән олдуғуну дејирди вә истәдији һәр һансы бир сурәни әввәлдән ахыра гәдәр охумагы бачарырды". Һәмчинин, чәнаб Мирзә Һәсән дејирди ки, әлимдә олан "Сафи тәфсири"ни ачараг она дедим: "Бу Гур'андыр, ону үзүндән оху". О, китабы мәнән алып бир аз нәзәр салдыгдан сонра деди: "Бу сәһифәнин һамысы Гур'ан дејил". Сонра әлини әјәләрин үзәринә гојараг һансынын әјә олдуғуну, һансынын исә әјә олмадығыны дејирди. Мән ондан сорушдум: "Сәнин ки фарс вә ја әрәб дилиндә савадын јохдур, бунлары һарадан дејирсән?" О, чавабында деди: "Аллаһ кәламы нурдур. Әјә олан хәтт нурлу, әјә олмајан хәтт исә (Гур'ан нуранијәтинин гаршысында) гаранлыгдыр".

Мән бир нечә әлимлә көрүшдүм, онлар да бујурдулар ки, биз һамымыз ону имтаһан етмишик, бу ишин мө'чүзә вә Аллаһ - тааланын фејзиндән олмасына јәгин етдик.

1335-чи илин "Даниши-нур" тәғвимиинин 223-чү сәһифәсиндә Кәрбәләји Мәһәммәд Казымын шәкли вурулмуш вә онун алтында "Илаһи чилвәләрдән бир нүмунә" адлы бир мәгалә дә верилмиши. О мәгаләдә алимләрдән бир нечәсинин онун ишинин мө'чүзә олмасы һагда шәһадәт вә тәсдиги јазылмышды. "Бүтүн бунлардан сонра белә јазылмышды: "Јухарыдакы әлјазмалардан Кәрбәләји Саругинин Гур'ани-кәримии әзбәр билмәси ики дәлилә әсасән Илаһи һәдијә вә мө'чүзә сајылыр: 1) Онун савадсызлыгы. Бүтүн кәнд әһалиси онун савадсыз олмасына шәһадәт верир вә һеч бир шәхс буну инкар етмир. (Китабын мүәллифи дејир: Мән өзүм шәхсән Теһранда сакин олан Саругиләрдән Кәрбәләјинин савадсызлыгы барәдә (чоһ тирачлы гәзәтләрин буну јазмасына бахмајараг) сорушдум вә онлардан һеч бири буну инкар етмәди).

2) Онун тәһсил алып дәрәс охумағын һүдудларындан чоһ-чоһ кәнарда олан Гур'ан әзбәрләмәси ашағыдакы хүсусијәтләрә маликдир: а) Онун јанында тәләффүз олунан һәр һансы әрәб вә ја гејри-әрәб сөзүнү ешитдикдән дәрһал сонра, о кәлмәнин Гур'анда олуб-олмамасыны дејир. б) Онун үчүн охунан һәр бир Гур'ан кәлмәсинин һансы сурә вә һансы чүзәдә олдуғуну дәрһал дејир. в) Әкәр бир кәлмә Гур'анын бир нечә јериндә кәлмиш оларса, дајанмадан онлары бирчә-бирчә сајыр вә һәр биринин ардыны охујур. г) Әкәр бир әјәдә бир кәлмә, јахуд һәрәкә сәһв охунса, јахуд әјәни

азалдыб вә ја чоһалтсалар, дәрһал сәһви тутуб, дејир. ғ) Әкәр мүхтәлиф сурәләрдән олан бир нечә кәлмә ардычыл охунарса, һәр кәлмәнин јерини чашмадан бәјан едир. д) Она верилән һәр һансы бир Гур'ан кәлмәсинин јерини о андача кәстәрир. е) Әкәр әрәбчә, вә ја әрәбчә олмајан бир сәһифәдә һәм Гур'ан кәлмәләри, һәм дә она охшајан башга кәлмәләр јазыларса, әјәнин кәлмәләрини башга кәлмәләрдән ајырды едә билир. (бу иш, һәтта, елм вә фәзиләт әһли үчүн чоһ чәтин бир ишдир). Бу хүсусијәтләр зәһни ити олан бир шәхс үчүн һәтта ијирми сәһифәлик фарс дилиндә олан мәгалә илә мүгајисәдә чоһ чәтин вә гејримүмкүн бир ишдир, һалбуки, Гур'ани-Кәрим 6666 әјәдән ибарәтдир.

Гур'ан һафизләринин чоһ олмасына бахмајараг, Кәрбәләји Мәһәммәд Казым кимиси надир бир һалдыр. Онун савадсыз вә ади бир шәхс олдуғу һалда сорушулан һәр әјәнин һансы сурәдә, нечәнчи чүмләдә, нечә дәфә Гур'анда тәкрат олунмасыны фикирләшмәдән демәси, һәмчинин, сорушулан әјәни дәрһал тапмасы надир вә мисилсиз бир хүсусијәтдир.

Мән онун бу хүсусијәтләрини вә она верилмиш бу бөжүк не'мәти көрдүкдә (мәним зәннимчә,

вердијим јохсуллардан бири илә гаршылашдым. О мәнә белә деди: "Кәрбәләји Мәһәммәд Казым, бу кечә јемәјә бир шеј јохумдур, арвад-ушаглар да чәрәксиз галылар". Мән һәмин күн күләјин олмадығыны она демәкдән хәчәләт чәкдим, она "көзүм үстә!" дејәрәк хырмана гајытдым. Лакин күләк әсмәди ки, әсмәди. О јохсулун аиләсинин ахшам чәрәјини тә'мин етмәк үчүн чоһ чәтинликлә, әлимлә бир аз буғданы самандан ајырыб онун евинә апардым. Гајыдаркән јорғун олдуғумдан Имамзәдә "Багир" вә Имамзәдә "Чәфәр" зијарәткәһларынын гаршысында олан бир тахтын үстүндә әјләшдим. Елә бу вахт ики чаван сејид мәнә јахынлашды, онлардан бири мәнә деди: "Кәрбәләји Мәһәммәд Казым, бурада нә едирсән?" Дедим: "Јорулмушам, бир аз динчәлмәк истәјирәм". О сејид мәнә деди: "Кәл, кәдәк Имамзәдәјә вә "Фәтиһә" охуја". Мән разы олуб онларла бирликдә (онлар габагда, мән исә онларын архасынча) кедиб Имамзәдәјә дахил олдуғ. Онлар мәним баша дүшмәдијим бир шеј охумага башладылар, мән исә сакит һалда дајанмышдым. Онлардан бири мәнә деди: "Кәрбәләји Мәһәммәд Казым, нијә бир шеј охумурсан?" Чавабында дедим: "Аға, мәним савадым јохдур, бир шеј охуја билмирәм. Елә сизә гулаг асырам". Онлар бу Имамзәдәдә "Фәтиһә" охујуб гуртардыгдан сонра икинчи Имамзәдәјә кетдиләр. Мән дә онларын ардынча кетдим. Онлар јенә дә, нәсә охумага башладылар. Савадым олмадығындан онларын нә охудуғуну баша дүшә билмәдим. Бирдән Имамзәдәнин күнбәзинә бахыб көрдүм ки, диварларын кәнарында көзәл нахышлар чәкилиб, санки әввәлләр ону көрмәмишдик. Гејрәтләндим, о сејидләрдән бири јаныма кәлиб деди: "Нијә охумурсан?" Дедим: "Аға, мәним савадым јохдур". О әлини чийнимә гојараг мәни мөһкәм силкәләди вә деди: "Оху, нијә охумурсан?" О бу чүмләни бир дә тәкрат етдикдә чаныма горху дүшдү. Елә бу вахт о бири сејид дә јаныма кәлди, әлини мұлајимликлә чийнимә вуруб деди: "Оху, сән охуја биләрсән! Оху, сән охуја биләрсән!" Мән горхудан өзүмдән кедәрәк јерә јыхылдым, сонра нә баш вердијини билмәдим. Өзүм кәлдикдә исә Имамзәдәнин күнбәзиндәки вә диварларындакы нахышлары көрмәдим, лакин орада јазылмыш Гур'ан сурәләри вә әјәләри санки - гәлбимдә сел кими ахырды. Имамзәдәдән чөлә чыхдым, күнбатан вахты олдуғундан, намаза һазырлашмаг истәјирдик ки, Имамзәдәнин әтрафында олан чамаат тәәччүблә мәнә бахыб деди: "Кәрбәләји Мәһәммәд Казым, индијә гәдәр һарада идин?" Дедим: "Имамзәдәдә "Фәтиһә" охујурдум". Онлар бир дә дедиләр: "Сән бир нечә күндүр ки, јохсан, һамы сәни ахтарыр". Мән баша дүшдүм ки, дүнәндән индијәдәк биһуш һалында олмушам вә о замандан индијәдәк көрдүјүнүз кимијәм".

Мәним ондан шәхсән көрүб, ешитдикләрим бунлардыр вә ондан хәбәри олан алим вә јазычылар аз дејилдир. Бу киши һал-һазырда һеч бир иддиада олмадан вә гүрурланмадан ади чамаат кими өз әкинчилији илә мөшғулдур. Лакин охучулар бу һадисәни (мө'чүзәни) нәјә јозачагларса, өзләри биләрләр вә ихтијар саһибидирләр.

Мәрһум Ајәтуллаһ Һаири Јәзди (р.ә.) бу һадисә барәсиндә белә јазыб: "Кәрбәләји Мәһәммәд Казыма гејбдән көмәк едилмәси мө'лум мәсәләдир. Мән "Дүрәр" китабынын биринчи чәпыны (чоһ хырда вә гарышыг јазылмыш чилдини) она вердим. О дәрһал әлини әјә олан чүмләнүн үзәринә гојду. Бу чүмлә мүбарәк "Нәбә" сурәсинин бир әјәси иди. Сонра деди: "Будур Гур'ан әјәси" вә сонра ону охуду. Һалбуки, о әјә мәним өзүм үчүн охуна биләси вә ајдын дејилди. О дејирди: "Мәним Гур'андан башга һеч бир савадым јохдур вә Гур'ан һәрфләри (әјәләри) мәним үчүн бир нур кими парылдајыр".

ГӘРИБӘ ҺАДИСӘ

(Шәһид Ајәтуллаһ Сејид Әбдүлһүсејн Дәстғејбин «Гәрибә әһвалатлар» китабындан ихтисарла)

Кәрбәләји Мәһәммәд Казымын һәләлик она верилмиш бу бөжүк не'мәтдән хәбәри јохдур. Бәлкә дә, бунун сәбәби онун савадсызлыгыдыр, о елә билир ки, Гур'ан охујанларын һамысы белә олмалыдыр) ондан хаһиш етдим ки, башына кәлән һадисәни мәним үчүн нәгл етсин. О деди: "Бир нечә ил габаг јашадығым кәнддә минбәрдә сәһбәт едән бир руһани белә дејирди: "Зәкат вермәјән шәхсин мүлкүндә (ев, һәјәт, бағ вә с.) гылынан намаз батилдир". Онун бу сөзү мәнәдә бәрк тә'сир гојду. Чүнки мәним јашадығым (вә ишләдијим) јерин саһибии зәкат верән дејилди. Елә буна көрә атама дедим ки, ајры јерә кедәчәјәм, мән артыг бурада гала билмәрәм. Чүнки бурада намаз гылырам, амма онларын һамысы батил сајылыр. Елә буна көрә дә, бу кәнддән чыхыб кетмәк истәјирәм. Атам кетмәјимин гаршысыны алмага нә гәдәр чалышдыса, мән разы олмајыб кәнддән чыхдым. Атам мәнә дејирди ки, сән онун зәкат вериб-вермәмәсини һарадан билирсән? Лакин онун зәкат вермәмәсинә мәним јәгинлијим вар иди. Өз мөшәт вә күзәрәнымы тә'мин етмәк үчүн Гум-Әрак јолунда бир иш тапыб күндә азачыг бир машла үч илә јахын ишләдим. Бир күн әввәлләр ишләдијим јерин саһибии мәнә хәбәр кәндәрди ки, "Мән даһа зәкат верирәм. Гајыг кәндә вә әввәлки јердә ишләрини давам етдир, әкәр буна разы олмасын, һеч олмасын, мәним үчүн ајры бир иш көр. Мән сәнә әкин саһәси вә тохум верәрәм, өзүн үчүн тәсәррүфатчылыгла мөшғул оларсан". Бу һагда мөјјән гәдәр тәһгигат апардыгдан сонра онун зәкат вермәси мәним үчүн мө'лум олду. О дур ки, әввәлки јеримә гајытдым. О мәнә бир аз әкин саһәси вә 30 кило буғда верди, әкинчиликлә мөшғул олуб күзәрәнымы тә'мин едим. Бугданын бир һиссәсини тохумлуғ сахладым, бир һиссәсини өзүмә көтүрдүм, галаныны исә јохсуллара вердим. Бунун нәтичәсиндә Аллаһ-таала мәним әкинимә бәрәкәт верди, әкдијимдән он гат чоһ мөһсул алдым. Нөвбәти дәфә јенә дә о чүр едиб бугданын бир һиссәсини әкинә ајырдым, бир һиссәсини өзүмә көтүрдүм, галаныны исә јохсуллара вердим. Бир күн хырман вахты бугданы совурмаг үчүн евдән чыхдым, лакин о күн һавада күләк јох иди. Күнортаја гәдәр бугданы самандан ајырмаг үчүн күләји көзләдим, амма күләк әсмәдијиндән әлибош евә гајытдым. Јолда һәр ил мөһсулдан пај

ИСЛАМСКАЯ ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Под таким названием в Москве в издательстве "Андалус" в переводе Мухаммадсалама Махшулова вышла книга, принадлежащая перу известного исследователя персидской литературы, истории Ислама и его философских традиций Абдола-Хосейна Зарринкуба. В книге изложена история развития Исламской цивилизации, представлено ее колоссальное духовное и научное наследие. Автор на основе богатого фактического материала и ценных источников раскрывает вклад мусульманских ученых в становление гуманитарных и естественных наук.

Исламская цивилизация превратила мусульманские земли в наиболее передовую часть цивилизованного мира и создала высокие образцы культуры, поражавшие современников в течение многих веков и по меньшей мере со времени мусульманских завоеваний до монгольского нашествия. Этот период как по степени стабильности в обществе и рациональности моральных устоев, так и по высокому уровню жизни, степени толерантности и относительному отсутствию фанатизма, а также по уровню развития науки и литературы является одним из ярчайших периодов мировой цивилизации, подчеркивает автор. Вклад Исламской цивилизации в цивилизацию всемирную не меньше, чем эллинской. Разница лишь в том, что Исламская цивилизация и поныне оказывает значительное влияние на сов-

ременный мир, а ее духовные основы продолжают оставаться притягательными.

Разнообразие этнической, расовой и культурной составляющих Исламского мира столь велико, что невольно возникает вопрос: сколь крепкими и прочными должны быть религиозные связи, чтобы продолжала сохраняться монолитность этих разнородных составляющих компонентов? Чем объясняется столь высокая эффективность цивилизации, которой Европа в средние века вплоть до XVI века была многим обязана в развитии таких наук, как медицина, философия и математика? Объясняется ли она содействием самого Ислама, или энтузиазмом мусульманских народов, которые являлись ее создателями?

Нельзя не оценить вклад различных народов, способствовавших развитию этой цивилизации. Но главным фактором, благодаря которому мусульмане смогли достичь подобного уровня научного и материального развития, действительно был Ислам, поощряющий мусульман к освоению наук и достижению жизненных благ, заменяя неприязнь и непримиримость старого мира толерантностью и духом взаимопомощи. Вместо церковного аскетизма, проповедующего изолированность от внешнего мира, Ислам рекомендовал мусульманам выбор золотой середины и тем самым содействовал развитию науки и материального производства.



Запад в долгу перед Исламской культурой больше, чем он сам это признает. Но следует признать и то, что запад в течении последних полутора столетий компенсировал Исламской культуре большую часть этого долга. Впрочем, Исламская культура и поныне сохранила свои жизненные источники. И сейчас на западе немало прозорливых людей, которые искренне желают по мере возможности найти новое источники вдохновения в Исламе и востоке, заключает автор.

Перевод книги осуществлен при содействии Культурного представительства Исламской Республики Иран в РФ.

Ю. СЕМЕНОВ



Об одежде совершенного человека

ХАДИС

Когда у имама Али(а) спросили о качествах совершенного человека, он изрек: "Люди, имеющие тэгву*, обладают фэзилетом*, и они (наделены некоторыми качествами, второе из которых то, что они) в одежде придерживаются золотой середины".

ПОЯСНЕНИЯ: В благостном хадисе затрагивается один из наиболее важных моментов, характеризующих образ жизни человека: культура одеваться. Одежда является тем аспектом, с которым в повседневной жизни человек наиболее часто имеет дело. Более того, одежда как бы символизирует быт человека. И в свете этого, совершенно понятно то значение, которое Ислам уделяет одежде человека. Одежда муттэги (носителя тэгва), как и все присущее ему, должна соответствовать "золотой середине". И, конечно же, всякого рода индоктринационные послы о том, что якобы отшельничество есть символ праведности - совершенно ложны. К величайшему сожалению, "невежественные друзья" и "предприимчивые доброжелатели", кто осознанно, а кто и нет, всячески стараются ставить знак тождества между понятиями "правоверный" и "отшельник". Здесь мы имеем дело с классическим примером подмены понятий.

Таким образом, из хадиса становится ясным, что одевание - муттэги людей, наделенных тэгвой, должно соответствовать среднему уровню индекса человеческого развития данного общества.

Необходимым критерием, определяющим правильность позиции муттэги в этом вопросе, является то, чтобы материальные блага достались бы ему только дозволенным (халал) путем. И чтобы человек никогда не забывал, что материальные блага являются средством, а не целью. Человек, ни при каких условиях, не должен определить материальные блага в качестве своей жизненной цели. Он должен установить для материальных благ соответствующее им место и не допускать перегибов в этом вопросе. Правоверный должен четко уяснить для себя, что одежда, дом, транспортное средство и т.п. - исключительно являются средствами для выполнения своей Человеческой миссии. Эти блага ни в коем случае не должны сбить верующего с истинного пути и не должны превратиться для него в цель жизни. Дабы не уподобляться шелкопряду...

О, мой Аллах! Удостой нас благостью использовать материальные дары лишь только для служения Тебе! Обереги нас от перегибов при потреблении благ! АМИНЬ!

Тэгва* - своеобразный духовный стержень человека, препятствующий совершению им греховных поступков и стимулирующий стремление к совершенству;

фэзилет* - высшая степень добродетельности;

О походке совершенного человека

ХАДИС

Когда у имама Али (а) спросили о качествах совершенного человека, он изрек: "Люди, имеющие тэгву*, обладают фэзилетом*, и они (наделены некоторыми качествами, третье из которых то, что) их походка отличается скромностью".

ПОЯСНЕНИЯ: Как следует из хадиса, манера походки человека является одной из его важных характеристик. Примечательно, что в данном контексте походка символизирует манеры человека в целом. В хадисе указывается на необходимость проявления скромности при походке. Скромная походка человека является в целом прекрасным зеркалом, которое отражает его духовное совершенство. Потому, вовсе не случайно, что Ислам фокусирует большое внимание не походке и указывает на прямую зависимость между походкой человека и его духовным состоянием. Чванливая манера походки человека автоматически сказывается и на других его внешних проявлениях: манере сидеть, стоять, разговаривать и др. Соответственно, скромность в поведении человека свидетельствует о его общей этике, учтивости. Но, что немаловажно, это также свидетельствует и о его разумности. Так, для человека, который является существом нуждающимся каждое мгновение получающим бытие от Бытиедателя, совершенно неуместно проявление таких качеств как спесивость. И подобное поведение является абсолютно нелогичным даже для человека, просто осознающего свое зависимое от внешних факторов существование. Что же говорить в этом случае о совершенных, глубоко верующих людях! Скромность для них - это норма жизни...

О, мой Аллах! Определи нас из тех, кто скромно ступает по земле и для кого тщеславие - качество, свидетельствующее о неразумности, действительно является неприемлемым поведением! АМИНЬ!

ВНИМАНИЕ!

В теологическом центре мусульман-шиитов проводятся занятия по следующим предметам: арабский язык, персидский язык, чтение Священного Корана - таджвид, история ислама и исламская идеология и различия между другими течениями. Занятия бесплатны и открыты для всех желающих.

Справки по телефону: +79263862355; (095) 7689010.

Так же просим по возможности сообщить известную Вам информацию о местах, где можно приобрести халяль продукты, по e-mail: halal_moscow@rambler.ru для размещения информации на сайте и выпуска брошюры для мусульман. Просим не присылать не проверенную информацию.